

FIM+FAM^{UK}

Manuál k testu:

**FUNKČNÍ MÍRA NEZÁVISLOSTI A MÍRA HODNOCENÍ
FUNKČNÍHO STAVU**

(pouze položky Míra hodnocení funkčního stavu)

Překlad britské verze Functional Assessment Measure

Verze 2.2

Úvod:

Funkční míra nezávislosti (FIM) je globální hodnocení disability, které se skládá z 18 položek. Každá položka se hodnotí na 7 - stupňové škále. FIM lze použít pro měření disability v různých podmínkách.

Míra hodnocení funkčního stavu (FAM) nestojí samostatně, ale rozšiřuje FIM o 12 položek, konkrétně řeší kognitivní a psychosociální funkce, které jsou často limitujícími faktory pro celkový stav po poškození mozku. Proto je FAM zkrácen na (FIM+FAM).

FAM položky jsou hodnoceny na stejné 7 - stupňové škále jako FIM položky, přestože struktura skórování FIMu nemusí vždy pasovat na více abstraktní FAM položky.

Původní FAM položky byly vyvinuty v Santa Clara Valley Medical Center (SCVMC) v San Jose v Kalifornii. Některé položky bylo obtížné přenést do zdejších poměrů.

1. Mnoho položek psaných pro podmínky USA bylo obtížně přenositelných do britského prostředí.
2. Některé položky byly příliš nejasné a subjektivní pro hodnocení v běžné klinické praxi.

V roce 1996 vytvořili uživatelé FIM+FAMu skupinu pro adaptaci FAM položek za účelem vytvořit britskou verzi FIM+FAMu. FIM+FAM^{UK} se drží 7 - stupňové škály hodnocení, ale byla přizpůsobena tak, aby se zvýšila objektivita skórování, především u subjektivnějších položek. Tuto práci si vzala na starost ve spolupráci s SCVMC.

FIM+FAM je navržen pro měření disability u osob po poškození mozku. FIM data mohou být vyjmuta a použita samostatně. Například v porovnání mezi populacemi, kde se hodnotí pouze FIM položky.

Z toho důvodu je důležité skórovat FIM položky jako samostatné hodnocení a FAM položky jako přídatné. Některé položky se částečně překrývají.

Například:

Sebesycení jako součást FIMu obsahuje i polykání, zatímco *polykání* je současně samostatná položka v FAMu. *Sebesycení* by tedy mělo být nadále skórováno na základě toho, že obsahuje polykání, aby byla zachována celistvost FIMu.

Obdobně *exprese* jako součást FIMu obsahuje srozumitelnost řeči (artikulaci, tvoření hlasu atd...), zatímco *srozumitelnost řeči* je hodnocena jako samostatná položka FAMu.

Základní principy hodnocení:

1. Funkci hodnotí klinický pracovník na základě přímého pozorování.

To vyžaduje, aby byl hodnotitel dobře obeznámen o stavu pacienta, standardy pro hodnocení jsou:

Příjem: během 10 pracovních dní od data příjmu (podmínky mohou být individuálně upraveny pro kratší programy či komunity)

Propuštění: během posledního týdne před propuštěním

2. Skórování provádí celý interprofesní tým.

Existuje několik různých modelů pro týmové skórování. Pokud se tým učí skórovat, je vhodné hodnotit společně, kdy jedna osoba funguje jako facilitátor a čte otázky a instrukce pro určení skóre (rozhodovací strom) a zbytek týmu se snaží dohodnout na skóre. Pokud jsou členové již zblhlí ve skórování, lze rozdělit položky mezi členy týmu tak, že každý člen hodnotí ty položky, které jsou mu blízké z profesního hlediska.

Pokud se členové nemohou dohodnout na skóre nějaké položky – vždy se vybere nižší skóre.

3. FIM+FAM^{UK} je v podstatě hodnocení nezávislosti (a naopak míra dopomoci osobě) v běžných denních činnostech.

Hodnotí se, co osoba skutečně dělá v daný okamžik, nehodnotí se, co by osoba mohla nebo byla schopna dělat za jiných okolností.

FIM je tedy závislý na prostředí, které může či nemusí být disability-friendly.

4. Co nedělat:

- žádná položka nesmí zůstat nevyplněna – v případě, že nelze hodnotit, skórujeme 1
- skóre se nesmí dělit na polovinu – v případě nejistoty zvolíme skóre nižší

5. Osoba získá skóre 1, pokud:

- nezvládne aktivitu vůbec provést
- je nutná dopomoc dvou osob
- by testování znamenalo nebezpečí úrazu
- informace není dostupná

(Pozn.: americký systém umožňuje skóre 0 u FIM položek při příjmu (z důvodu nutnosti provést hodnocení do 48 hodin po přijetí).

Australský a britský systém neumožňuje skóre 0. Jediná možnost pro skóre 0 je u mobility na vozíku v případě, kdy vozík nebyl nikdy využíván. Toto nemá vliv na hodnocení položky mobilita na vozíku.)

6. Existuje rozdíl v pokynech mezi původním FIM a FIM+FAM^{UK} manuálem:

- lokomoce: zaznamenává se oboje – jak jízda na vozíku (pokud existuje), tak chůze v daném čase. Zaznamenává se preferovaný způsob.
- kontinence moči a stolice: zaznamenává se oboje – jak míra asistence, tak četnost inkontinence

7. Ke zjištění úrovně každé položky se využívá rozhodovací strom. Pak se zkontrolují poznámky k popisu úrovně ve spodní části stránky k ujištění o správnosti skóre.

8. V případě, že je funkční výkon nestálý, skóruje se nižší úroveň.

Popis funkčních úrovní

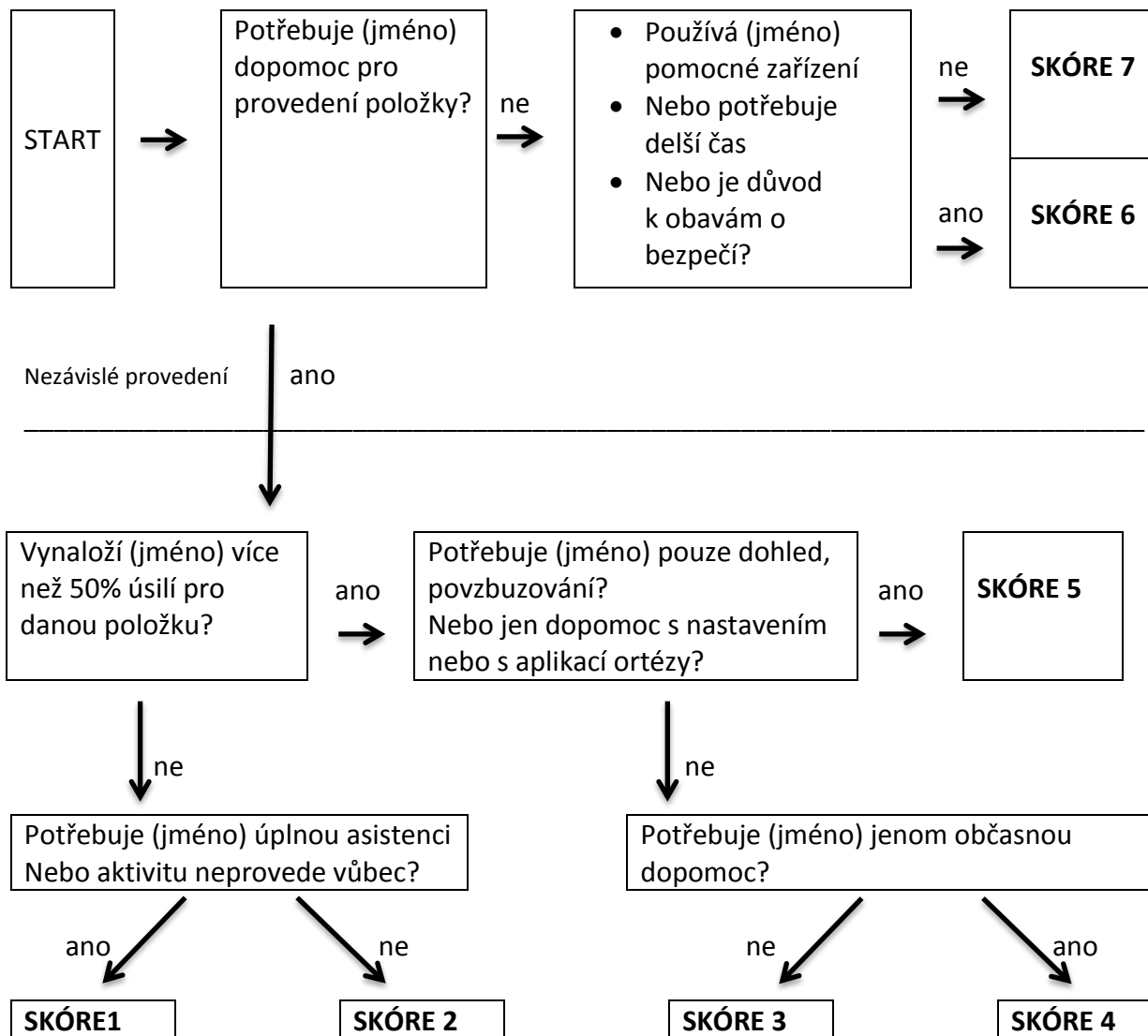
NEZÁVISLOST	Pro provedení aktivity není potřeba další osoby (bez dopomoci)
7	<p>Úplná nezávislost Osoba provádí všechny úkoly, které jsou součástí aktivity v rozumném čase; provádí aktivitu bezpečně bez potřeby modifikací, pomocných prostředků či zařízení nebo pomůcek. (bez dopomoci, bez prostředků/zařízení, bezpečně a v čase)</p>
6	<p>Modifikovaná nezávislost Platí jedno nebo více z následujících tvrzení: a) Využívá pomocné prostředky b) Vyžaduje delší než rozumný čas pro vykonání aktivity c) Existují obavy o bezpečnost osoby (bez dopomoci, ale využívá prostředky, problém bezpečného provedení nebo delší doba pro provedení)</p>
ZÁVISLOST	<p>Pro provedení aktivity je potřeba dopomoc další osoby, jinak aktivity není vykonána. (hodnocení je založeno na pozorování; <i>vyžaduje dopomoc</i> znamená, že <i>má dopomoc</i>)</p>
Modifikovaná závislost:	osoba vykoná více než polovinu úkolu samostatně
5	<p>Dohled nebo nastavení Vyžaduje pouze dohled, náповědu, pobídnutí nebo verbální pobízení bez fyzického kontaktu, <u>Nebo</u> potřebuje pomoci nastavit zařízení, aplikovat ortézu atp. (bez dopomoci, vyžaduje nastavení nebo verbální pobízení)</p>
4	<p>Minimální dopomoc Vyžaduje občasnou dopomoc <u>jen</u> pro dokončení úkolu, provede více než 75% aktivity samostatně. (dopomoc pouze na úrovni doteku)</p>
3	<p>Mírná dopomoc Vyžaduje mírnou dopomoc, ale stále zvládne provést 50-74% aktivity samostatně. (dopomoc s činností pacientovi, ale pacient stále zvládá více než polovinu úkolu samostatně.)</p>
Úplná závislost:	osoba provádí méně než polovinu úkolu samostatně
2	<p>Maximální dopomoc Vyžaduje značnou dopomoc – osoba poskytuje 25-49% úsilí pro dokončení úkolu. (osoba provede méně než polovinu úkolu samostatně, ale zapojuje se.)</p>
1	<p>Úplná dopomoc Vyžaduje úplnou dopomoc – osoba se zapojuje v méně než 25% nebo aktivita není vykonávána vůbec (osoba nedokáže činnost vykonat, nebo jen velmi málo (<25%) úkolu)</p>

1 OBECNÝ POPIS POLOŽEK

Položka obsahuje:
Různé složky obsažené v úkolu

Stupeň 7:
Popis úplné nezávislosti

Začněte vlevo nahoře a postupujte podle šipek.

Poznámky:

Stupeň 7 : Úplná nezávislost: provádí samostatně a bezpečně.

Stupeň 6 : Modifikovaná nezávislost: využívá pomocné prostředky nebo je nutné zvážit bezpečnost a čas provedení.

Stupeň 5 : Dohled nebo nastavení: potřebuje pouze náповědu, pobízení nebo nastavení prostředí **bez fyzické pomoci**.

Stupeň 4 : Minimální pomoc: potřebuje občasnou pomoc, ale provede 75% a více úkolu samostatně.

Stupeň 3 : Mírná pomoc: vykoná samostatně více než polovinu úkolu (50-74%).

Stupeň 2 : Maximální pomoc: vykoná méně než polovinu z celkového úsilí (25-49%).

Stupeň 1 : Vyžaduje úplnou pomoc: vyvine méně než 25% úsilí nebo nevykoná aktivitu vůbec.

Funkční míra nezávislosti a Míra hodnocení funkčního stavu			
Datum příjmu/propuštění			
Datum vyšetření			
FIM/FAM* položka	Příjem	Cíl	Propuštění
Motorické položky:			
1. Sebesycení			
2. Polykání*			
3. Péče o zevnějšek			
4. Koupání			
5. Oblékání horní poloviny těla			
6. Oblékání dolní poloviny těla			
7. Intimní hygiena			
8a. Močení – míra asistence 8b. Močení – frekvence nehod Hodnotit pouze nižší skóre			
9a. Vyprazdňování – míra asistence 9b. Vyprazdňování – frekvence nehod Hodnotit pouze nižší skóre			
10. Přesun postel, židle, vozík			
11. Přesun WC			
12. Přesun vana, sprcha			
13. Přesun do auta*			
14a. Lokomoce – chůze 14b. Lokomoce – vozík			
15. Lokomoce – schody			
16. Pohyb v obci Hodnotit pouze preferovaný způsob: c=auto, t=taxi, p=veřejná doprava			
Motorická doména:			
Sebeobsluha (7-49)			
Kontrola močení a vyprazdňování (2-14)			
Lokomoce (7-49)			
Celková motorická doména (16-112)			

FIM/FAM* položka	Příjem	Cíl	Propuštění
Kognitivní položky:			
17. Porozumění			
18. Exprese			
19. Čtení*			
20. Psaní*			
21. Srozumitelnost řeči*			
22. Sociální interakce			
23. Emoční stav*			
24. Kompenzace limitací*			
25. Aktivity volného času*			
26. Řešení problémů			
27. Paměť			
28. Orientace*			
29. Koncentrace*			
30. Bezpečnostní uvědomění*			
Kognitivní doména:			
Komunikace (5-35)			
Kognitivní/Psychosociální (9-63)			
Celková kognitivní doména (14-98)			

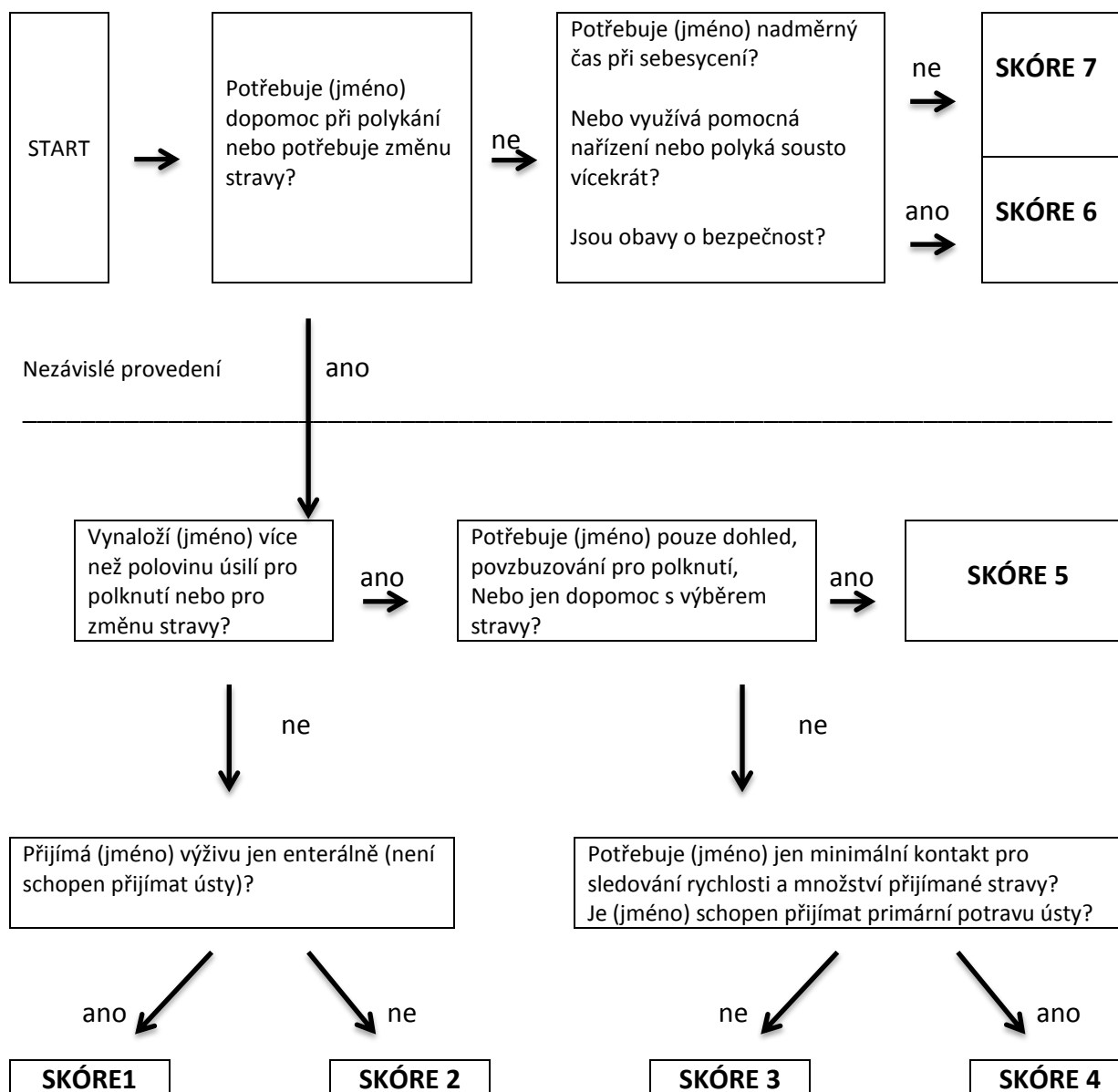
Přídavný modul:			
Rozšířené aktivity všedního denního života (EADL)			
31. Příprava potravy*			
32. Praní*			
33. Péče o domácnost*			
34. Nakupování*			
35. Finance*			
36. Práce/Vzdělávání*			
Celkem EADL (6-42)			

2 POLYKÁNÍ – úprava stravy a enterální výživa

Položka obsahuje:
Schopnost přijímat stravu ústy,
Požadavky pro změnu konzistence,
Enterální výživa – úplná nebo doplňková.

Stupeň 7:
Osoba jí stravu vlastní volby vč. pevné stravy,
v rozumném časovém intervalu.
Sebesycení samostatně a bezpečně.

Začněte vlevo nahoře a postupujte podle šipek.

Poznámky:

Stupeň 7 : Zvládá normální stravu vlastní volby v přiměřeném čase.

Stupeň 6 : Zvládá normální stravu ústy, ale vyžaduje delší čas pro jedení, nebo využívá pomocná zařízení a strategie, např.: polykání sousta na vícekrát. Sám si vybírá stravu a dokáže se vyhnout některým konzistencím stravy.

Stupeň 5 : Přijímá všechnu stravu ústy, může vyžadovat modifikaci stravy a asistenci s výběrem jídla, supervizi a pobízení, např.: zpomalit během jedení.

Stupeň 4 : Přijímá primární stravu ústy, může vyžadovat modifikaci stravy a minimální kontakt jiné osoby pro kontrolu rychlosti a množství přijímané stravy. Pokud má enterální výživu, jde pouze o malý objem.

Stupeň 3 : Přijímá část stravy ústy, může vyžadovat modifikaci stravy, např.: kašovitou stravu. Vyžaduje mírnou asistenci pro kontrolu rychlosti a množství přijímané stravy. Nebo má kombinaci stravy ústy a enterální výživu, ústy přijímá více než polovinu.

Stupeň 2 : Neschopen přijmout adekvátní stravu ústy, primární výživa je formou enterální výživy, strava ústy je limitovaná a vyžaduje značnou asistenci.

Stupeň 1 : Neschopen přijímat stravu ústy, výživa je zajištěna enterálně.

Komentář pro položku POLYKÁNÍ (FAM položka)

1. Polykání zahrnuje:

Sebesycení je FIM položka

Polykání zahrnuje kousání a polykání

Polykání je hodnoceno také samostatně jako FAM položka

Z důvodu zachování integrity FIMu je nutné hodnotit položku *Sebesycení* včetně polykání, přestože je *polykání* samostatná položka

2. Změna konzistence stravy:

Pokud osoba vyžaduje jinou konzistenci stravy např. kašovitou stravu.

Pokud si kašovitou stravu vyberou sami, hodnotíme skórem 6.

Pokud stravu vybírá za osobu druhá osoba, nebo hlídá typ stravy, hodnotíme skórem 5.

3. Enterální strava:

Pokud *Sebesycení* zahrnuje jakoukoli enterální stravu nebo tekutinu (i v malém množství), která je aplikovaná druhou osobou, automaticky skórujeme 1

Položka *polykání* poskytuje definici v příslušném poměru ústní a enterální stravy.

13 PŘESUN DO AUTA

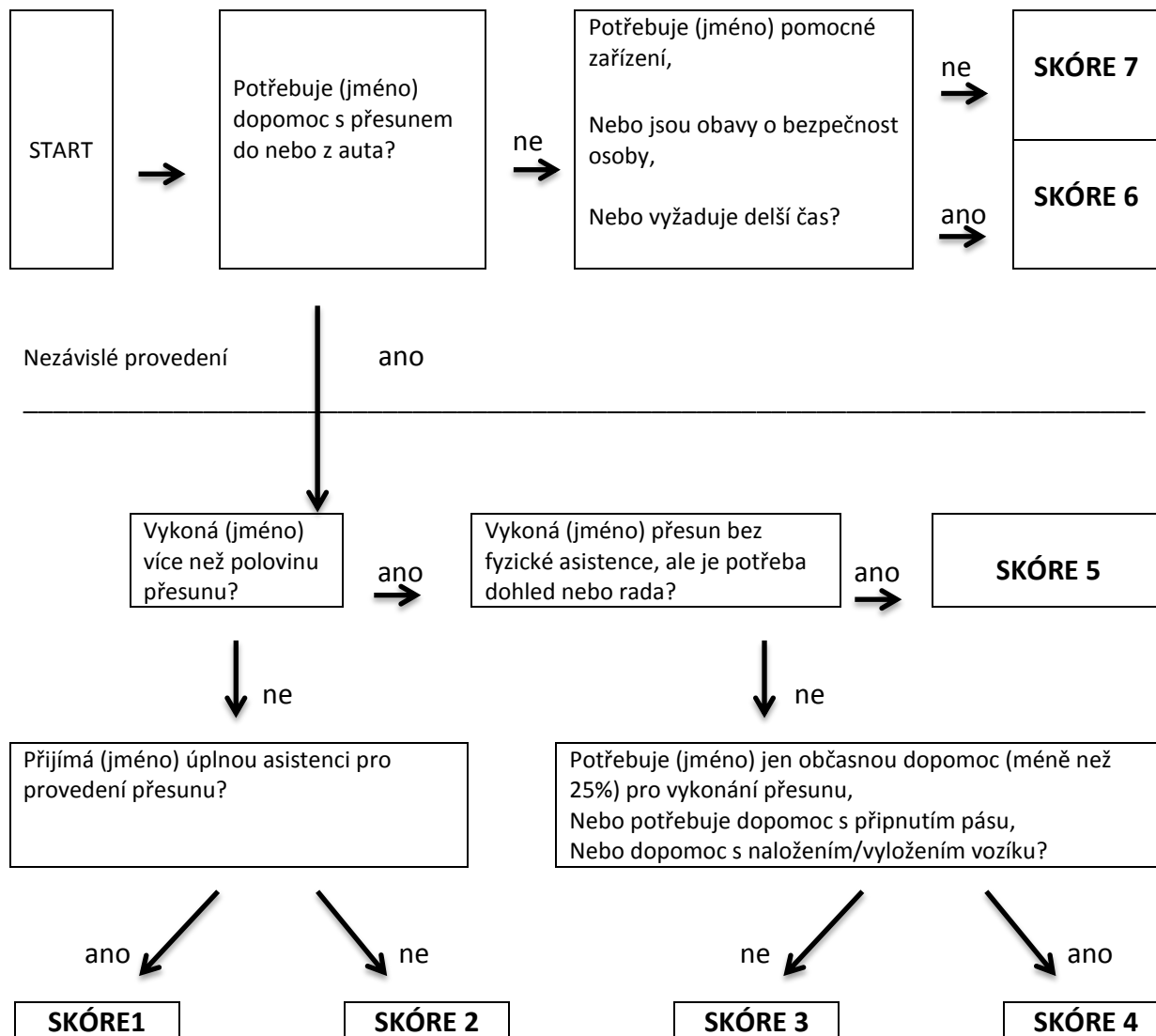
Položka obsahuje:

Přístup k autu z chodníku
Zvládnutí zámku a dveří auta
Dostat se do/z auta
Zvládnutí bezpečnostního pásu

Stupeň 7:

Přistoupí k autu z chodníku
Odemkne a otevře dveře
Přesune se do auta na sedačku
Připne pás
Pokud využívá mechanický vozík: naloží a vyloží ho samostatně.

Začněte vlevo nahoře a postupujte podle šipek.

Poznámky:

Stupeň 7 : Zvládne přesun do auta naprosto samostatně.

Stupeň 6 : Modifikovaná nezávislost: Přesune se samostatně s využitím pomocného zařízení nebo vyžaduje delší čas, nebo jsou obavy o bezpečnost.

Stupeň 5 : Supervize nebo nastavení: Dohled nebo verbální rada, ale není potřeba fyzická asistence pro dokončení přesunu.

Stupeň 4 : Minimální asistence: Přijímá mírnou fyzickou dopomoc (vedení – pouze dotyk). Nebo dopomoc s naložením/vyložením vozíku, ale je schopen provést 75% činnosti samostatně.

Stupeň 3 : Mírná asistence: ale stále vynaloží více než polovinu úsilí pro provedení přesunu.
Stupeň 2 : Maximální asistence: vynaloží méně než polovinu úsilí pro provedení přesunu.
Stupeň 1 : Úplná asistence nebo dopomoc dvou osob: vynaloží méně než 25% úsilí pro provedení přesunu do/z auta nebo je neschopen dostat se do auta.

Komentář pro položku PŘESUN DO AUTA (FAM položka)

1. Naložení/vyložení vozíku

Je-li osoba schopna samostatného přesunu do auta, ale je nutná dopomoc s naložením a vyložení vozíku, skórujeme 4.

2. Využití ortézy pro přesun

Pokud má osoba ortézu nebo protézu (která se hodnotí u položky *oblékání*), její využití se hodnotí skórem 6 (pokud si nasadil ortézu/protézu samostatně) a skórem 5 (pokud byla ortéza/protéza nasazena s dopomocí).

3. Příklad

Dostat vozík do a z kufru reprezentuje manipulaci se zařízením, nikoli osobou samotnou. Toto by znamenalo nastavení (skóre 5) v FIMu.

16 POHYB V OBCI

Položka obsahuje:

Organizace a management cestování v komunitě:

- plánování cesty, time management, zaplacení
- využití MDH (taxi, autobus, metro, vlak) nebo řízení auta.

Pohyb v okolí na vozíku nebo pěšky včetně zvládnutí obrubníků, davů, eskalátorů a výtahu, přecházení silnic apod.

Stupeň 7:

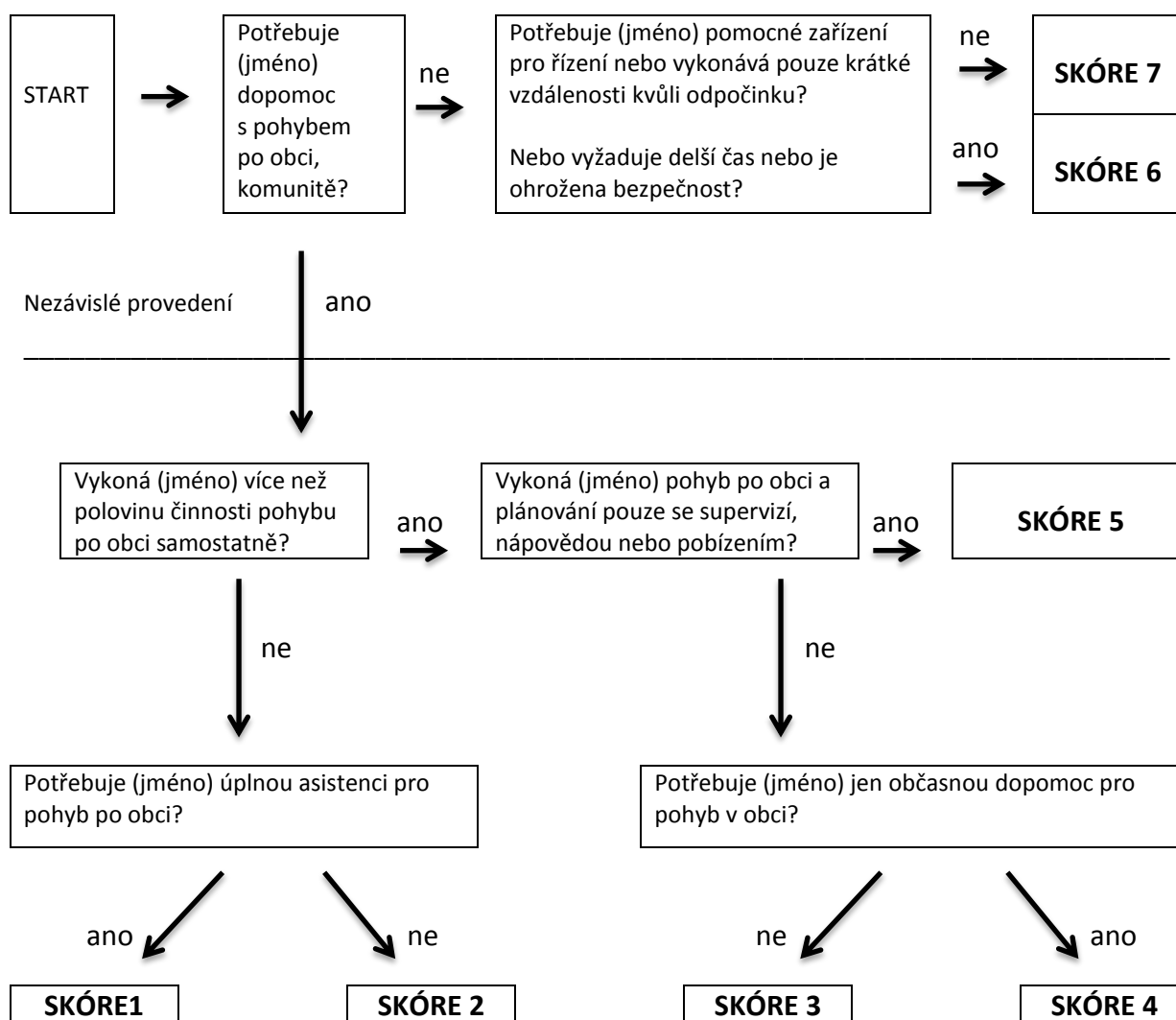
Využívá nějakou formu MHD nebo řídí auto,

Pohybuje se po okolí tak, kam chce,

Provádí plně nezávisle a bezpečně

Ve formuláři vyplňte způsob, jakým se osoba přepravuje.

Začněte vlevo nahoře a postupujte podle šipek.

Poznámky:

Stupeň 7 : Úplná nezávislost: samostatně využívá veřejnou dopravu (taxi, autobus, vlak) nebo řídí auta. Přesunuje se sám z vozíku (pokud využívá). Samostatně se pohybuje po okolí pěšky či na vozíku.

Stupeň 6 : Modifikovaná nezávislost: využívá pomocná zařízení, aby mohl řídit, nebo vybírá kratší trasy z důvodu nutného odpočinku.

Stupeň 5 : Supervize nebo nastavení: vyžaduje pouze dohled nebo dopomoc před cestou, např.: pomoc s plánováním cesty, s koupením lístku předem.

Stupeň 4 : Minimální dopomoc: vyžaduje dopomoc druhé osoby na začátku i na konci cesty, např. dostat se do autobusu na začátku cesty a z autobusu na konci cesty (pokud cestuje autem a vyžaduje dopomoc s přesunem do auta, automaticky hodnotíme položku *pohyb v obci* skórem 4).

Stupeň 3 : Mírná dopomoc: má doprovod po celou cestu (např. potřebuje ukázat potenciální obtíže jako obrubníky, eskalátory), ale stále vykoná více než polovinu činnosti samostatně.

Stupeň 2 : Maximální asistence: zapojuje se v některém z úkonů obsažených v činnosti *pohyb v obci*, ale vyžaduje dopomoc druhé osoby ve více než polovině úkonů z činnosti.

Stupeň 1 : Úplná asistence nebo dopomoc od dvou osob: vynaloží méně než 25% úsilí pro vykonání pohybu v obci, nebo nevykoná činnost vůbec.

Komentář pro položku POHYB V OBCI (FAM položka)

1. Způsob přepravy

Ukazuje na skórovacím archu preferovaný způsob přepravy, jak se osoba přepravuje v obci.

2. Přesun do a z auta a naložení vozíku

Hodnotíme samostatně v položce *Přesun do auta*. Pokud osoba cestuje autem a potřebuje dopomoc s přesunem do/z auta, automaticky přiřadíme skóre 4. Stejně tak při dopomoci na začátku a na konci cesty.

3. Závislost na prostředí

Pohyb v obci je vysoce závislý na místní dostupnosti dopravy. Například, pokud osoba není schopna řídit auto, schopnost pohybu v obci bude záviset na:

- dobré dostupnosti MHD v okolí
- finanční podpoře pro využívání taxi (v případě, že není možnost využít MHD).

KOGNITIVNÍ POLOŽKY

1. KOGNITIVNÍ POLOŽKY

- Jsou hodnoceny jinak než motorické položky
- Asistence je formou pobízení nebo nasměrování – skórování závisí na % času, za jaký osoba dokončí úkol bez pobízení.
- Skóre 5 znamená dohled s minimální dopomocí (<10% času) nebo nastavení formy a struktury anebo omezujícího prostředí
- Nejlépe se hodnotí během pozorování pacienta při vykonávání aktivit všedního denního života:
 - Zvažujeme všechny aktivity v průběhu 24 hodin ve všech prostředích – např. během terapie, denní rutina, sociální aktivity atd.
- Pro určení zatížení péče, zvažujeme, co všechno osoba může udělat bez dopomoci. Nakonec může porozumět 100% informací, ale skórujeme %, kolik porozumí *před* pobízením.

2. FAM KOGNITIVNÍ POLOŽKY

- Někdy se odchyľují od procentního modelu vykonání činnosti a místo toho využívají model frekvence intervencí.

3. PŘIJMOUT/DÁT POMOC

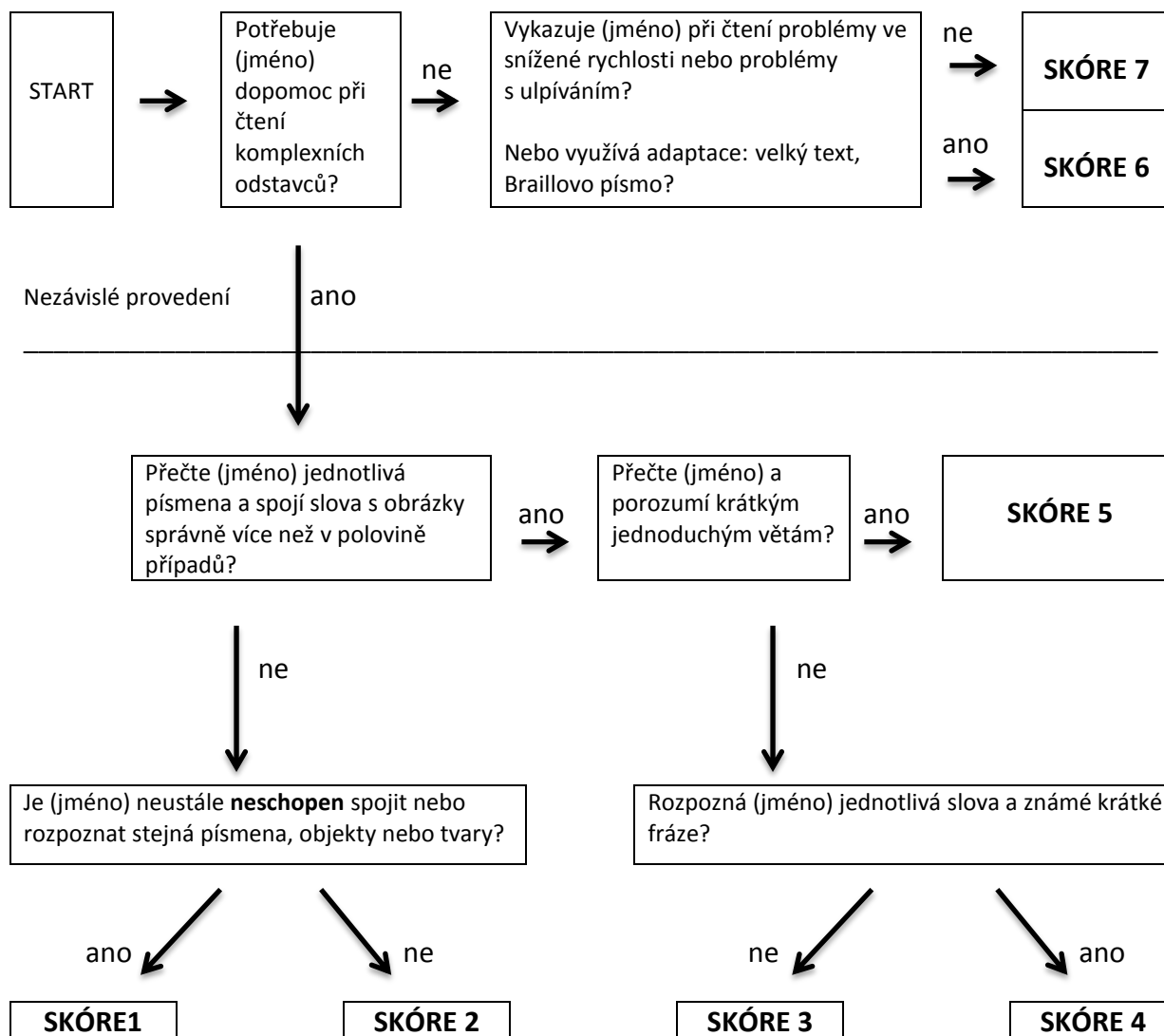
Na rozdíl od motorických položek (které jsou prováděny v určitém časově omezeném úseku), jsou kognitivní položky vykonávány v průběhu dne a nedá se tedy očekávat, že bude vždy přítomna pomoc.

- Zásadní otázka je tedy ohraničena potřebou dopomoci oproti nutnosti přijímané dopomoci.
- Bezpečnostní uvědomění je ohraničeno jak potřebou dopomoci, která je pro tento požadavek je důležité, tak i když podpora není dostupná tak často, jak by měla.

19 ČTENÍ

Položka obsahuje:
Porozumění nehlasovým psaným materiálům.

Stupeň 7:
Čte a plně rozumí komplexnímu textu např. novinám,
knize atd.

Poznámky:

Stupeň 7 : Přečte a porozumí komplexním dlouhým odstavcům jako noviny, knihy.

Stupeň 6 : Přečte a porozumí komplexním větám nebo krátkým odstavcům, ale může vykazovat nižší rychlost nebo obtíže s ulpíváním.

Stupeň 5 : Přečte a porozumí krátkým jednoduchým větám, ale vyazuje značné obtíže v delším a komplexnějším textu.

Stupeň 4 : Rozpozná jednotlivá slova a známé fráze.

Stupeň 3 : Přečte písmena a rozpozná objekty/obrázky. Např.: spojí slova s obrázky v 50% případů bez rady.

Stupeň 2 : Rozpozná identické objekty nebo písmena.

Stupeň 1 : Neschopen spojit nebo rozeznat identická písmena.

Komentář pro položku ČTENÍ (FAM položka)

1. Angličtina resp. čeština není mateřský jazyk

Z funkčního hlediska musí být čtení hodnoceno v převládajícím jazyce daného prostředí (např. angličtina ve Velké Británii, čeština v Česku).

Přestože se to může zdát politicky nekorektní, je to důležité z několika důvodů:

- Při funkčním využití čtení má být osoba schopna přečíst znaky, psané informace apod., které většinou budou v převládajícím jazyce.
- FIM+FAM je závislý na prostředí a prostředí může být někdy limitující.
- Přestože osoba může číst ve svém vlastním jazyce je nepravděpodobné, že schopnost toho čtení může být správně testována v jiném jazyce. Nelze to hodnotit ani v případě, že v rámci týmu je osoba, která daným jazykem také hovoří.

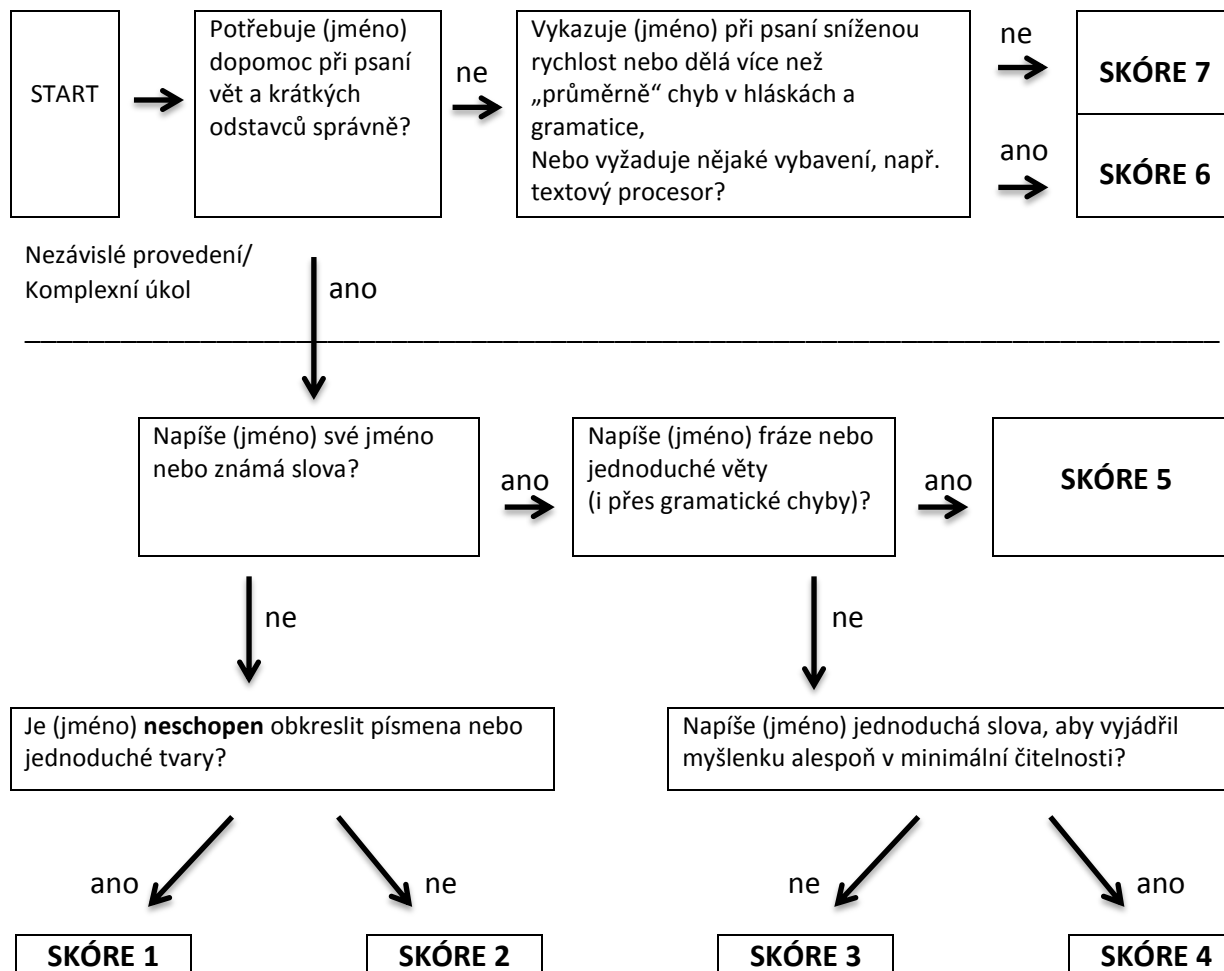
2. Doporučené materiály k testování čtení:

- Vítací brožura daného oddělení
- Leták s informacemi pro pacienty týkající se poškození mozku / mrtvice
- Jídelní menu
- Pacientův / zaměstnancův denní rozvrh

20 PSANÍ

Položka obsahuje:
Správné hláskování,
Náležitou gramatiku pro středně pokročilé,
Úplnost psané komunikace.

Stupeň 7:
Píše přijatelně se správností hlásek, interpunkce,
s gramatickou a syntaktickou správností.
V jazyce, který je náležitý pro středně pokročilého.

Poznámky:

Stupeň 7 : Napíše celé odstavce přijatelnou rychlostí a přesností v hláskování, gramatice a komplexnosti.
Stupeň 6 : Napíše věty a krátké odstavce přesně, v delším časovém intervalu nebo s občasnými chybami v hláskování, gramatice, nebo využívá zařízení jako slovní procesor.
Stupeň 5 : Napíše fráze nebo jednoduché věty. Jsou přítomny chyby v hláskování, gramatice nebo syntaxu.
Stupeň 4 : Napíše jednoduchá slova a fráze k vyjádření myšlenky, ale s chybami nebo sníženou čitelností.
Stupeň 3 : Napíše své jméno (možnost nápovědy) a známá slova. Čitelnost je špatná.
Stupeň 2 : Napíše spontánně nějaká písmena, schopen načrtnout nebo obkreslit písmena nebo číslice.
Stupeň 1 : Neschopen obkreslit písmena nebo jednoduché tvary.

Komentář pro položku PSANÍ (FAM položka)

1. Ruční psaní / slovní procesor

Vhledem k tomu, že počítače jsou široce dostupné ve většině domácností, formu psaní lze hodnotit podle toho, jaké medium osoba využívá nejčastěji. Skóre při psaní na PC nesnižujeme.

Příklad:

S využitím slovního procesoru napíše Lisa komplexní úvahu do školy správně, ale při ručním psaní je limitovaná pouze na vlastnoruční podpis a 1-2 slova

- Nesnižujeme skóre, hodnotíme tu formu, kterou osoba užívá nejčastěji.
- Pozn.: tato položka může být závislá na prostředí – pokud nemá přístup ke slovnímu procesoru, bude mnohem více limitovaná.

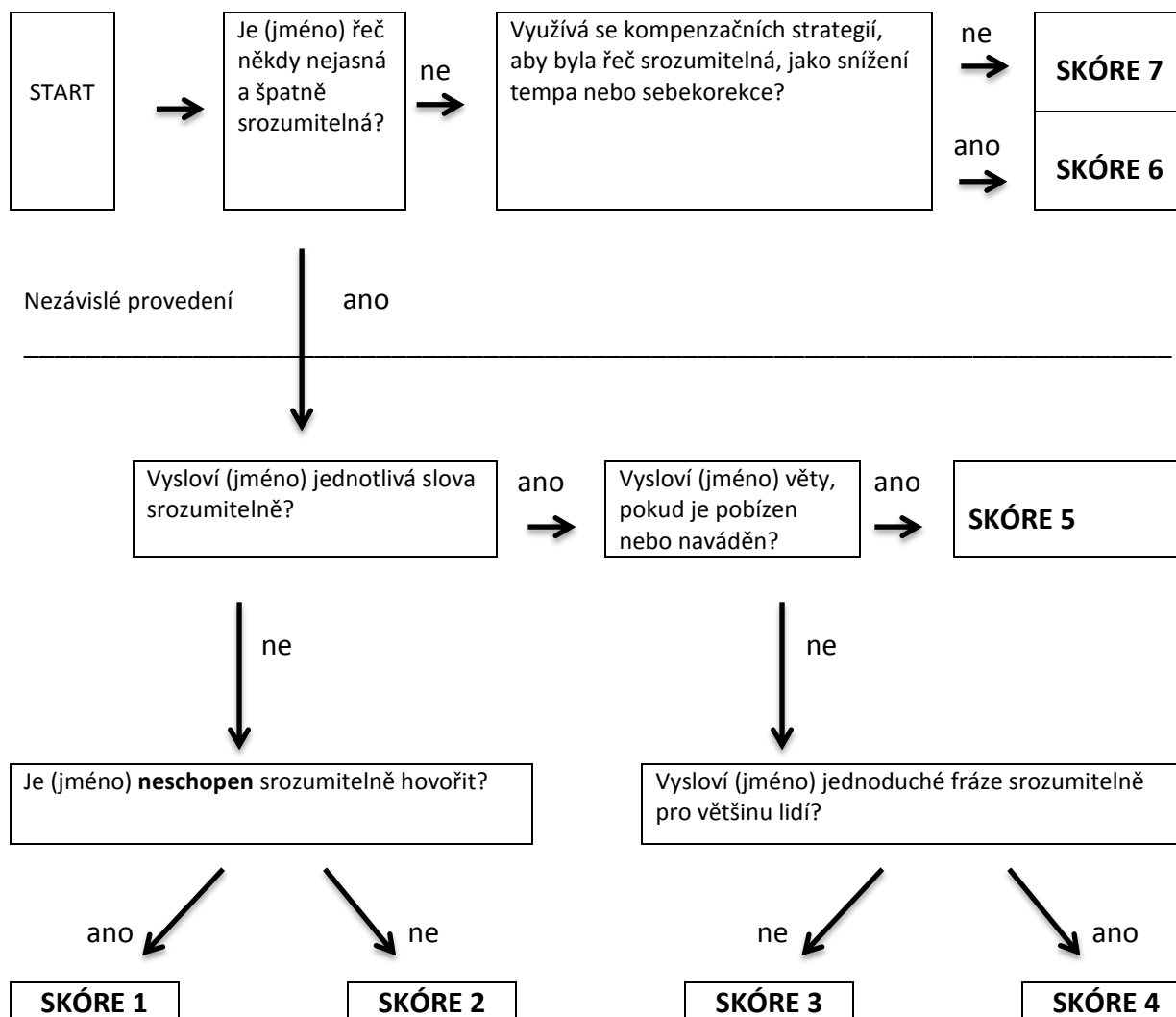
2. Jazyk příslušející danému médiu

Pokud hodnotíme psaní, měl by být i přiměřený jazyk psaní a syntax. Pro úroveň 7 musí být osoba schopna komunikovat efektivně v psaném jazyce příslušného média a okolnostech.

21 SROZUMITELNOST ŘEČI – FAM položka

Položka obsahuje:
Artikulaci, tempo, hlasitost a kvalitu vokální komunikace

Stupeň 7:
Konverzace se správnou modulací hlasu a správnou výslovností

Poznámky:

Stupeň 7 : Osoba hovoří srozumitelně ve všech situacích včetně hovoru s neznámými lidmi nebo přes telefon.

Stupeň 6 : Může vyžadovat delší dobu nebo využívat kompenzační strategie jako zpomalení nebo snížení okolního ruchu. Sám se opraví, pokud nerozumí.

Stupeň 5 : Může vyžadovat občasné napovídání ke zpomalení nebo jinak modifikovat výstup pro zlepšení srozumitelnosti.

Stupeň 4 : Vysloví jednoduché fráze, které jsou srozumitelné většině lidí.

Stupeň 3 : Osoba využívá slova nebo fráze, které jsou srozumitelné pouze obeznámeným lidem nebo v rámci dané situace.

Stupeň 2 : Vysloví jednotlivé zvuky a/nebo slabiky, které rozpoznají pouze obeznámení lidé nebo v rámci kontextu.

Stupeň 1 : Osoba nevysloví žádnou rozpoznatelnou řeč nebo zvuky.

Komentář pro položku SROZUMITELNOST ŘEČI (FAM položka)

1. Exprese a srozumitelnost řeči

Srozumitelnost řeči se vztahuje k artikulaci a produkci hlasu.

Pro zachování integrity FIMu se exprese – porozumění hodnotí včetně srozumitelnosti řeči, v rámci FAMu je však tato položka hodnocena samostatně.

Srozumitelnost řeči ve FAMu se odkazuje pouze k artikulaci, tempu, hlasitosti a kvalitě hlasové komunikaci. Nezahrnuje jazyk nebo význam/smysl.

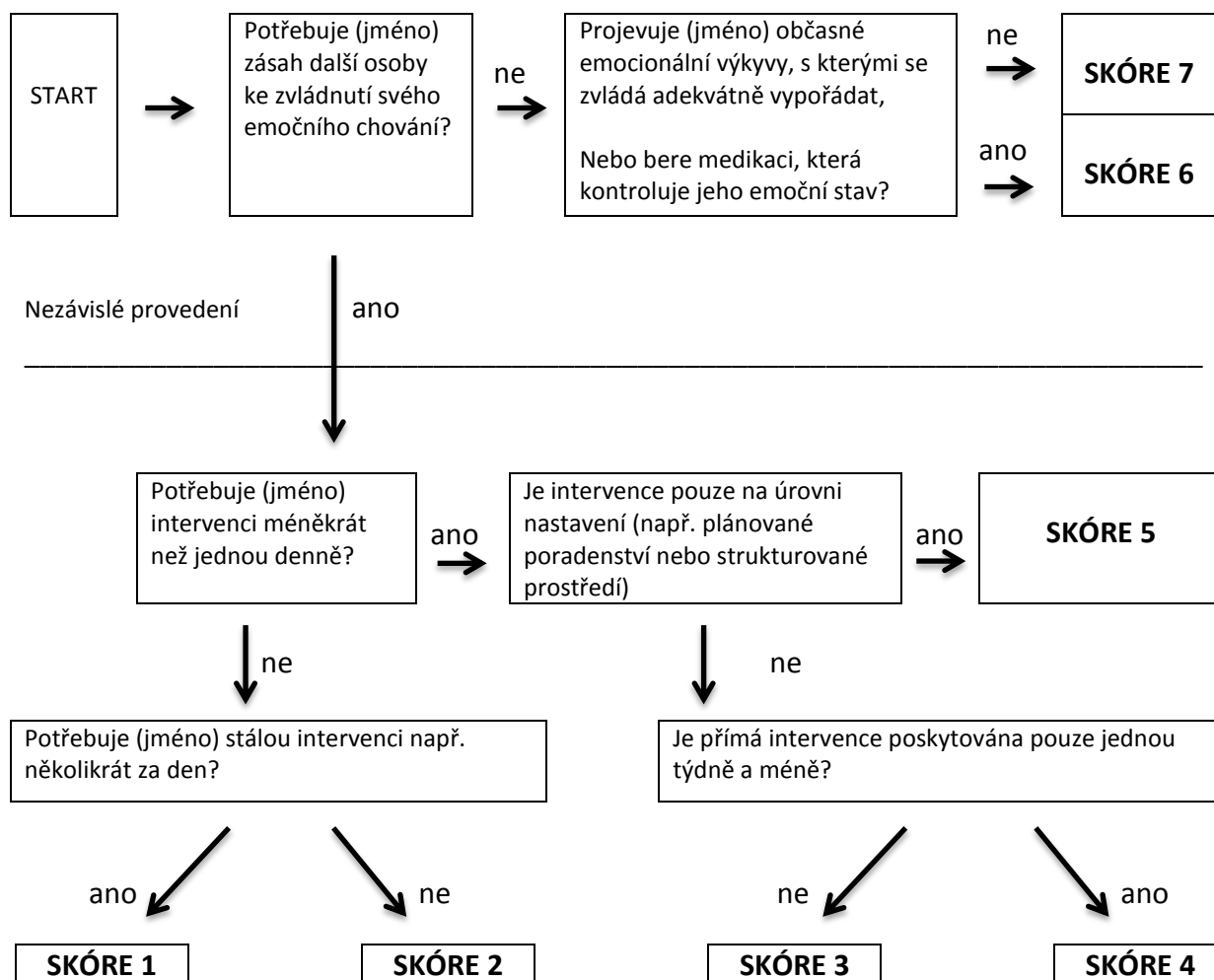
2. Obsah

Pokud osoba mluví nesmysly s výbornou výslovností, přesto hodnotíme skórem 7.

23 EMOČNÍ STAV

Položka obsahuje:
 Frekvenci a stupeň deprese, úzkostí, euforie, frustrace a rozrušení.
 Schopnost přijmout zodpovědnost za kontrolu emocí a zvládnutí emočního chování v souvislosti s každodenním fungováním.

Stupeň 7:
 Projevuje vhodné emoční reakce bez dopomoci.
 Emoce nezasahují do každodenního fungování.

Poznámky:

Stupeň 7 : Osoba vykazuje přiměřenou emocionální odezvu bez pomoci druhých a jejich emoce nemají vliv na každodenní fungování.

Stupeň 6 : Osoba vykazuje občasné emocionální disturbance, ale je schopna vypořádat se s nimi samostatně nebo bere léky, např. antidepressiva.

Stupeň 5 : Osoba může potřebovat strukturované prostředí jako odstranění vyvolávacích podnětů nebo přijímat občasnou nebo plánovanou podporu (např.: plánované poradenství/konzultování), ne však častěji než každé 1-2 týdny.

Stupeň 4-1: Přímá intervence, která může zahrnovat přímou (často neplánovanou) podporu, radu, povzbuzení nebo preventivní zásah pro zvládnutí emočního rozrušení.

Úroveň je stanovena frekvencí intervence:

- 4: Jednou týdně nebo méně častěji
- 3: Několikrát týdně, ale ne denně
- 2: Denně
- 1: Několikrát za den.

Komentář pro položku EMOČNÍ STAV (FAM položka)

1. Emoční stav

Zahrnuje nejen frekvenci a závažnost změn nálad, ale také schopnost osoby přijmout zodpovědnost za kontrolu svého emočního chování a rozsah vlivu na denní fungování.

2. Hodnocení při užívání medikace – liší se od UK FIM+FAM verze 1

Pokud osoba potřebuje medikaci pro kontrolu emočního stavu, hodnotíme skórem 6.

3. Nižší úrovně

Nižší úrovně jsou hodnoceny na základě frekvence potřebné intervence.

4. Nálada/emoční stav

Zde je potenciální překrytí s položkou *Sociální interakce* (FIM položka) a *Emoční stav* (FAM položka).

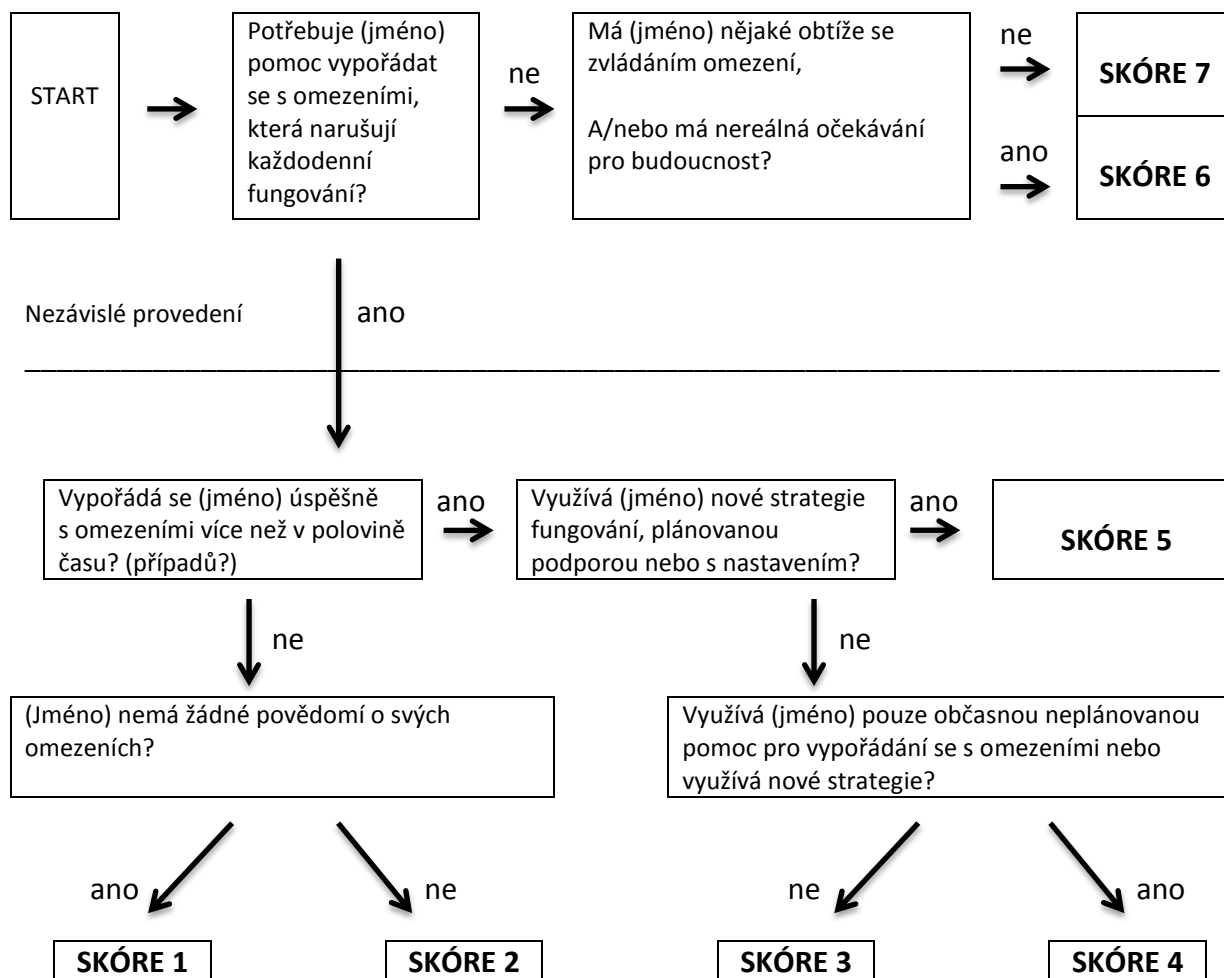
Sociální interakce ve FIMu primárně popisuje úroveň asistence potřebné ke zvládnutí nechtěného/nevhodného chování, které má vliv na interakci s ostatními osobami.

Emoční stav ve FAMu odděluje poruchy nálad (např. deprese, úzkost, frustrace atd.), identifikuje frekvenci intervence (podporu, radu, povzbuzení atd.), která může....

24 PŘEKONÁVÁNÍ BARIÉR, PŘIZPŮSOBNÍ SE OMEZENÍM

Položka obsahuje:
 Popírání/náhled, povědomí a přijetí omezení
 Ochotu učit se nové způsoby fungování
 Využívání strategií ke kompenzaci disability
 Realistická očekávání do budoucnosti

Stupeň 7:
 Prokazuje povědomí a přijetí vlastních limitů/omezení
 Chápe důsledky omezení
 Využívá vhodné strategie pro jejich kompenzaci
 Má realistická očekávání do budoucnosti

Poznámky:

Stupeň 7 : Vykazuje povědomí a přijetí svých omezení. Rozumí jejich důsledkům a využívá vhodné strategie k jejich kompenzaci. Má realistická očekávání do budoucna.

Stupeň 6 : Má obtíže vypořádat se s omezeními, ale nenarušují jeho každodenní fungování. Je schopen samostatně použít nové způsoby fungování. Může mít nerealistická dlouhodobá očekávání.

Stupeň 5 : Má obtíže vypořádat se s omezeními. Snaží se učit, ale vyžaduje nastavení nebo plánovanou podporu, aby využil nové způsoby fungování.

Stupeň 4 : Využívá občasnou (neplánovanou) pomoc pro vypořádání se s omezeními a pro využívání nových strategií.

Stupeň 3 : Má určité povědomí o svých omezeních. Potřebuje mírnou pomoc nebo nasměrování, aby se s nimi vypořádal, ale stále to zvládá ve více než polovině případů.

Stupeň 2 : Má minimální povědomí o omezeních / potřebuje pomoc s více než v polovině případů.

Stupeň 1 : V podstatě chybí povědomí o omezeních.

Komentář pro položku PŘEKONÁVÁNÍ BARIÉR/PŘIZPŮSOBENÍ SE OMEZENÍM (FAM položka)

1. Překonávání bariér se skládá ze dvou částí

- ***Nad pomocnou čárou***

Mentální nastavení/stav-set s náhledem na vlastní disabilitu, má realistické očekávání do budoucna.

- ***Pod pomocnou čárou***

Praktické přizpůsobení se a využívání strategií a alternativních technik pro zvládnutí vlastní disability

2. Překrytí s položkou *Bezpečnostní uvědomění*

Nedostatek uvědomění / přijetí omezení má často důsledky pro bezpečnost, především na nižších funkčních úrovních.

Existuje potencionální/potenciální překrytí s položkou *bezpečnostní uvědomění*, ale:

- *Přizpůsobení se omezením* je obecně více o ochotě učit se nové způsoby fungování a přijmout strategie pro kompenzaci disability.
- *Bezpečnostní uvědomění* se vztahuje k době, kdy osoba může být bezpečně zanechána o samotě.

25 VYUŽITÍ VOLNÉHO ČASU

Zapojení do aktivit volného času má 3 kroky:

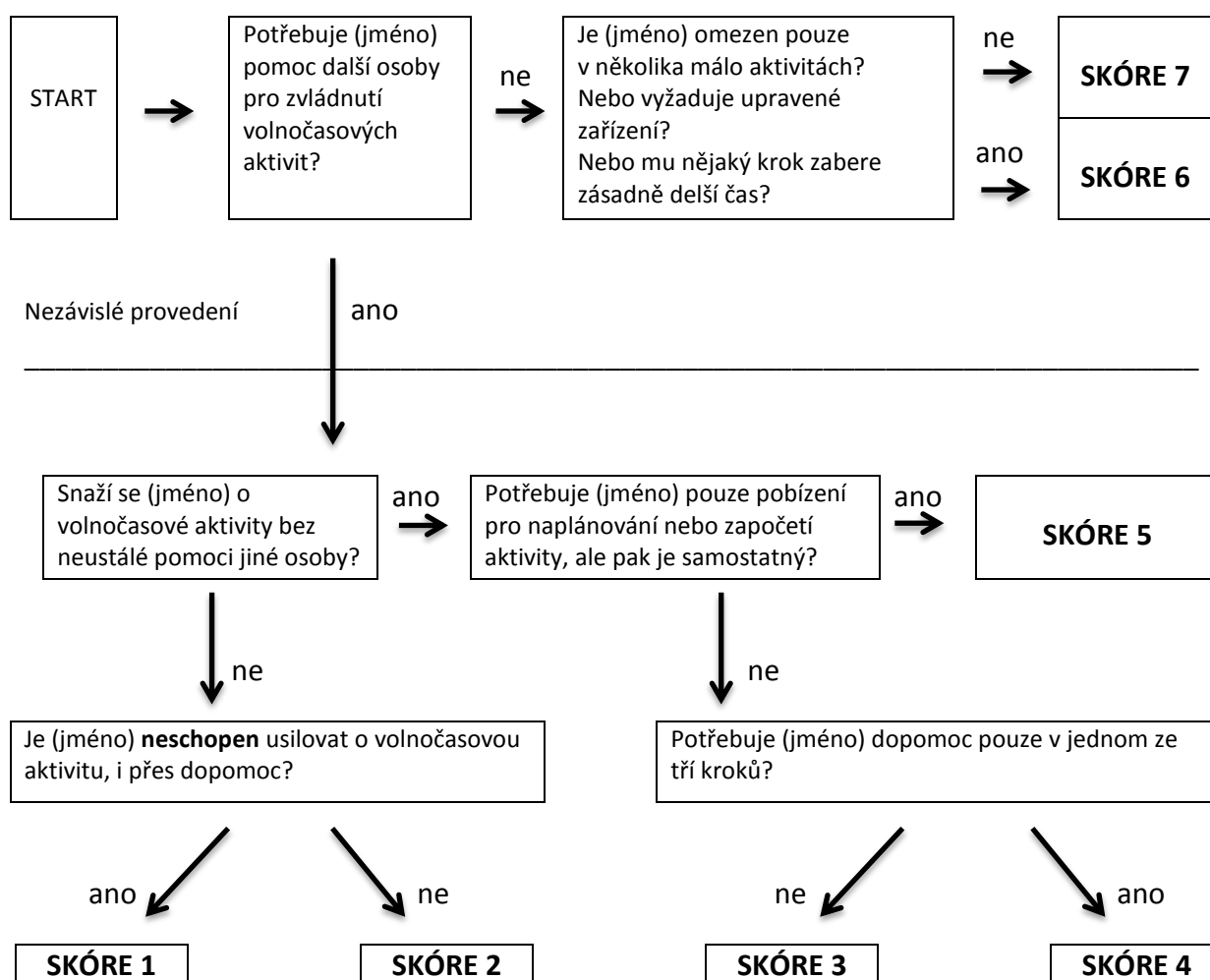
1. Výběr aktivity (např. plavat)
2. Zařizování aktivity (např. dostat se do bazénu)
3. Vykonyávání aktivity (např. plavání)

Aktivity volného času zahrnují sledování TV a jiné pasivní aktivity, pokud hodnotitel zváží, že jsou aktivně zapojeny (např. soustředění se na program).

Stupeň 7:

Zapojení a sledování širokého rozsahu aktivit bez asistence nebo speciálních zařízení
 Vykona všechny 3 kroky – samostatně a bezpečně.

Během hospitalizace se zvažuje, jak osoba využívá svůj nestrukturovaný čas (např. co dělá v čase mezi terapiemi, aktivitami denního života a jídlem). Vliv na tuto položku mohou mít jak fyzické a mentální funkce, tak i poruchy chování.

Poznámky:

Stupeň 7 : Osoba se zapojuje a snaží se o široký rozsah volnočasových aktivit bez asistence či speciálních zařízení.

Stupeň 6 : Využívá volný čas bez dopomoci, ale výběr je limitován nebo je potřeba speciální zařízení. Činnost zabere osobě delší čas.

Stupeň 5 : Potřebuje pobídnutí pouze na začátku, např. nedostatek iniciativy či motivace, ale poté je samostatný.

Stupeň 4 : Přijímá pomoc pouze v jednou ze tří kroků.
Stupeň 3 : Přijímá pomoc ve dvou krocích.
Stupeň 2 : Přijímá pomoc ve všech třech krocích, ale pak se zapojí a užívá si aktivitu.
Stupeň 1 : Neschopen využít volný čas i přes dopomoc.

Komentář pro položku VYUŽITÍ VOLNÍHO ČASU (FAM položka)

1. Volný čas a zaměstnatelnost

Využití volného času nahrazuje původní položku FAMu *Zaměstnatelnost* na základě toho, že zaměstnatelnost je položka handicapu a ne součást disability a je téměř nemožné hodnotit položku objektivně (to, co osoba *dělá*) v průběhu hospitalizace, kde je většina osob, které jsou dle FAMu testovány.

Práce / vzdělání jsou zahrnuty v modulu FAM – DOM, který se zaměřuje na rozšířené aktivity denního života.

2. Využití volného času v nemocnici

V průběhu hospitalizace se při využití volného času zvažuje, jak osoba využívá svůj nestrukturovaný čas (např. co dělá v čase mezi terapiemi, aktivitami denního života a jídlem). Vliv na tuto položku mohou mít jak fyzické a mentální funkce, tak i poruchy chování.

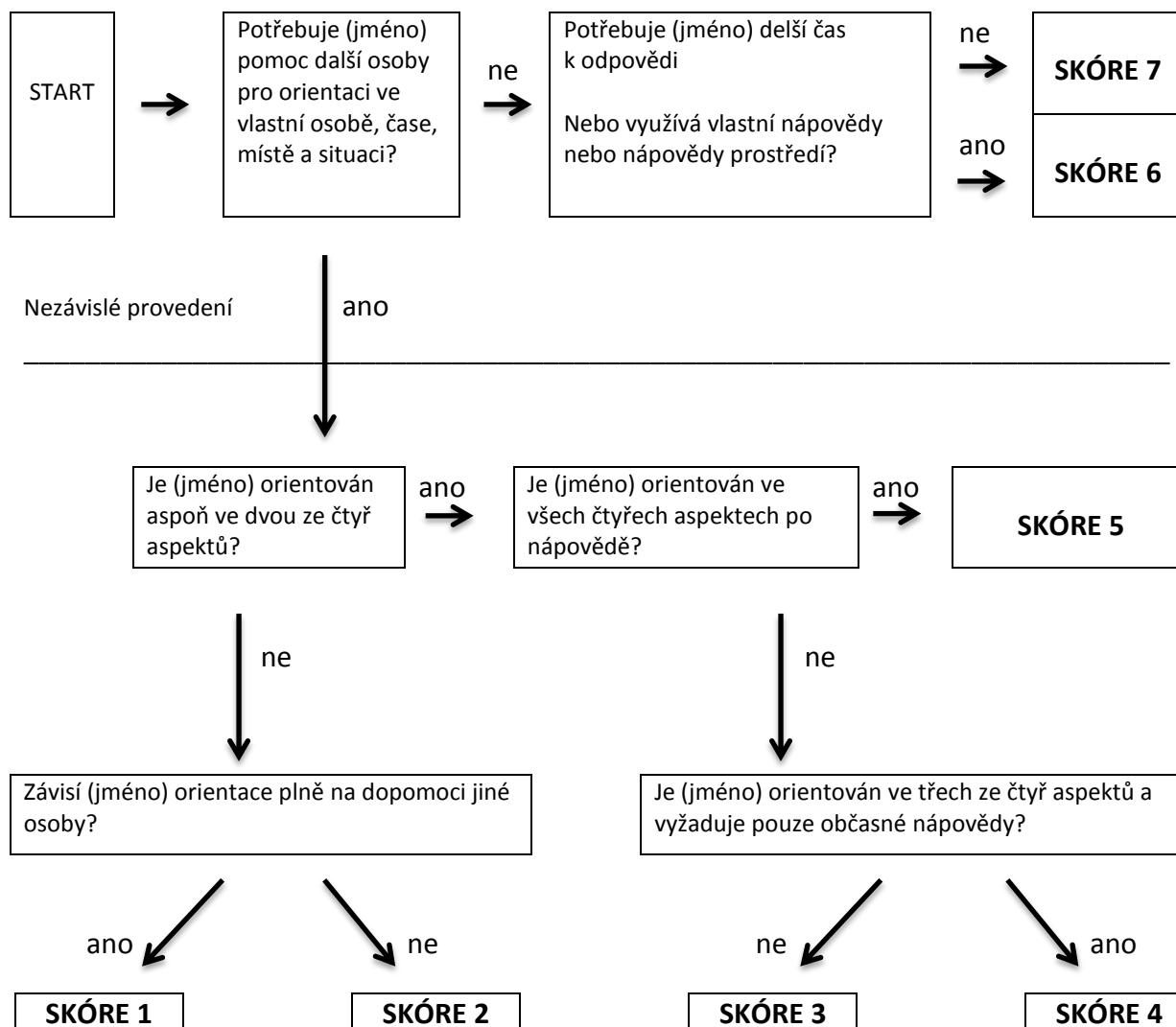
28 ORIENTACE

Položka Orientace se skládá z orientace:

1. Osoba
2. Místo
3. Čas
4. Situace

Stupeň 7:

Je plně orientován ve všech čtyřech aspektech bez nápovědy.

Poznámky:

Stupeň 7 : plně orientován v osobě, čase, místě a situace ve 100% času bez nápověd

Stupeň 6 : odpověď může trvat delší dobu, může využívat vlastní nápovědy či pomůcky, ale nepřijímá pomoc jiné osoby.

Stupeň 5 : Přijímá nápovědy od jiné osoby pro orientaci v osobě, místě, čase a situaci

Stupeň 4 : orientován ve 3 ze 4 aspektů, přijímá pouze náhodné nápovědy od jiné osoby

Stupeň 3 : orientován ve 2 ze 4 aspektů. Přijímá nápovědy od jiné osoby, ale méně než v 50% času)

Stupeň 2 : orientován v 1 ze 4 aspektů. A přijímá časté nápovědy

Stupeň 1 : dezorientován osobou, časem, místem nebo situací, nebo je orientován méně než v 25% času.

Komentář pro položku ORIENTACE (FAM položka)

1. Orientace – definice

- Osoba: zahrnuje uvědomování si identity osob v okolí
 - rozlišování rodiny a přátel od cizích lidí a členů týmu
- Místo: zahrnuje uvědomování si místa, ve kterém se nachází
 - Přibližná geografická poloha – stát, město
 - Nemocnice nebo domov
- Čas: zahrnuje uvědomování si:
 - Denní doby (ráno, večer...)
 - Den v týdnu
 - Měsíc a rok
 - Roční období
- Situace: uvědomování si stávajícího prostředí a kontextu
 - Schopnost zorientovat se ve známém prostředí
 - Kontext – např. rehabilitační program

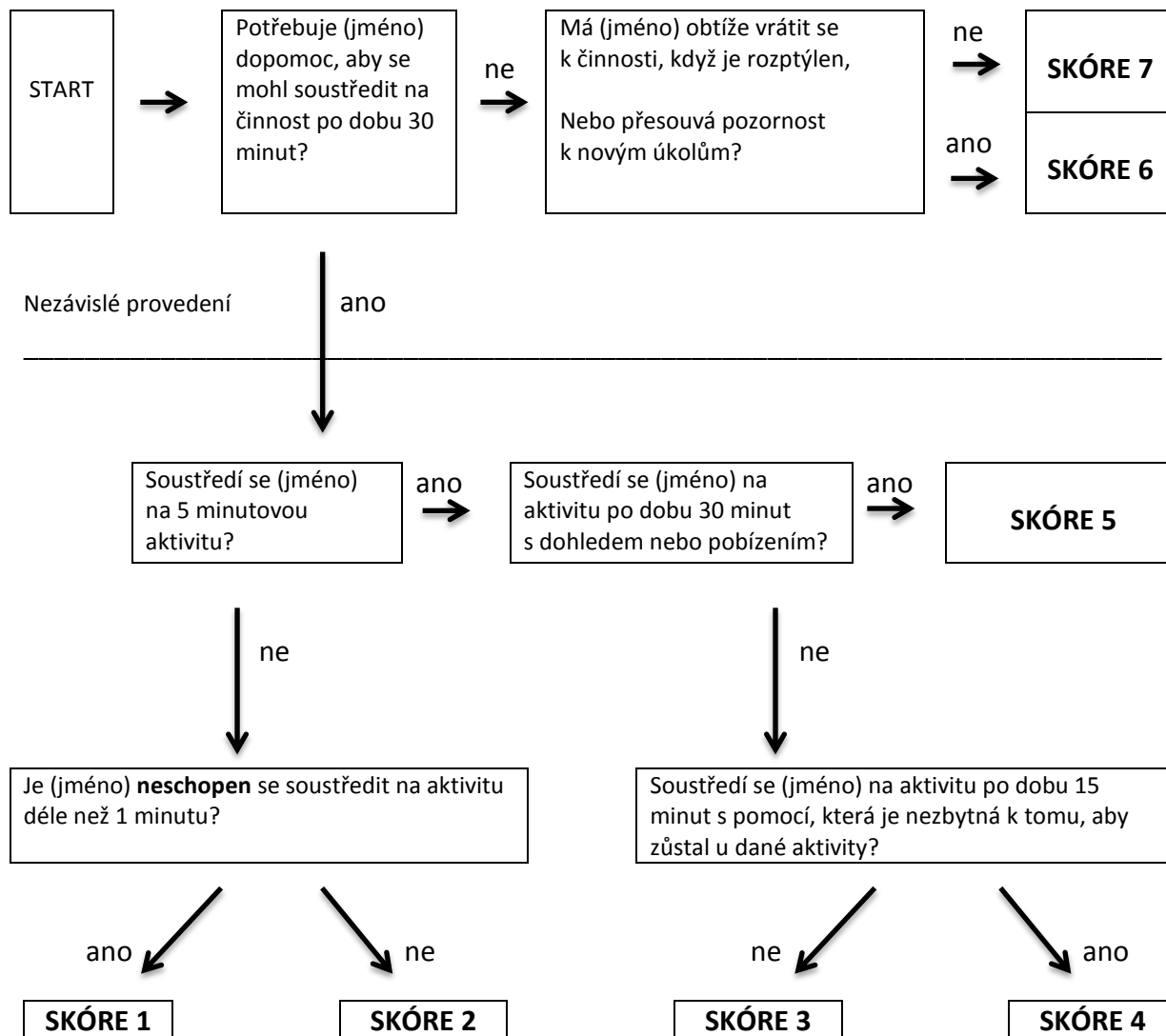
29 KONCENTRACE

Položka obsahuje:

Dobu, jakou je osoba schopna se soustředit na účelnou aktivitu. Pokud se mění v různých úkolech a prostředích, vždy hodnotíme skóre nižší.

Stupeň 7:

Je schopen soustředit se na úkol po dobu 30 minut bez dopomoci s udržením pozornosti.

Poznámky:

Stupeň 7 : Účastní se adekvátně daného úkolu. Je schopen se nezávisle vrátit k činnosti i po přerušení či rozptýlení.

Stupeň 6 : Soustředí se na účelnou aktivitu minimálně 30 minut, ale může mít obtíže vrátit se k činnosti po přerušení. Přizpůsobené prostředí s minimalizací disturbancí.

Stupeň 5 : Soustředí se na aktivitu minimálně 30 minut, ale potřebuje nastavení nebo povzbuzování od jiné osoby. Např. screening pracovního prostředí, asistence k návratu k úkolu apod.

Stupeň 4 : Soustředí se na úkol aspoň 15 minut s pomocí jiné osoby.

Stupeň 3 : Soustředí se na úkol mezi 5 a 15 minutami.

Stupeň 2 : Soustředí se na aktivitu nebo úkol 1-5minut, snadno se rozptýlí, může být problém získat jeho pozornost.

Stupeň 1 : Chybí pozornost a soustředění na činnost. Může být lehce rozptýlen a příliš rozrušen.

Komentář pro položku KONCENTRACE (FAM položka)

1. Položka *koncentrace* nahrazuje *pozornost* z předchozí verze FAMu

Koncentrace zahrnuje *dobu*, jakou je osoba schopna se soustředit na smysluplnou/účelnou aktivitu.

Pokud se výkon mění v různých úkolech a prostředích, vždy hodnotíme skóre nižší

2. Účelná aktivita je definovaná jako neautomatická aktivita, která vyžaduje soustředěnost.

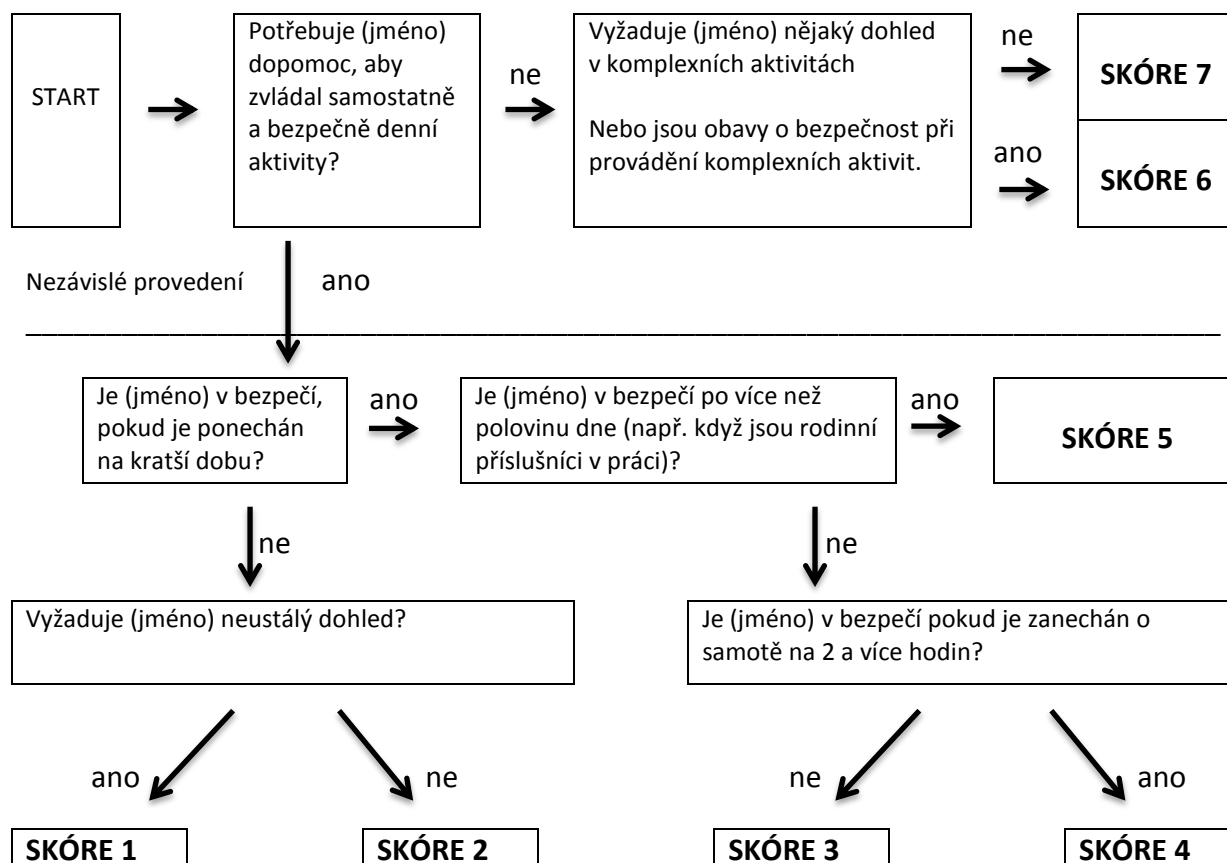
Tato položka by měla být posuzována v souvislosti s aktivitami, do kterých je osoba schopna se zapojit,

Např. jedení jídla může být pro člověka automatické, pokud nemá žádný problém, ale stává se neautomatickou v momentě, kdy se potřebuje soustředit, aby s adaptivním příborem překonal ataxii.

30 BEZPEČNOSTNÍ UVĚDOMĚNÍ

Položka *bezpečnostní uvědomění* obsahuje schopnost:
 Předvídat potenciální nebezpečí a rozpoznat s tím spojená rizika
 Plánovat dopředu
 Vyhnout se impulzivitě
 Pamatovat si opatření vztahující se k bezpečnosti
 Adekvátně reagovat, pokud se vyskytne nebezpečí

Stupeň 7:
 Zvládá svoji bezpečnost v každém případě.

Poznámky:

Stupeň 7 : Plně schopen zvládat vlastní bezpečí.

Stupeň 6 : Může vyžadovat nějaký stupeň supervize pro bezpečí při nových nebo komplexních aktivitách, ale nevyžaduje supervizi při běžných denních činnostech.

Stupeň 5 : Může být zanechán o samotě, pokud má určitá nastavení, zvládne se vypořádat s běžnými denními aktivitami, např. když rodinní příslušníci nejsou doma; nebo vyžaduje pozměněné prostředí v nemocnici, ale nemůže být zanechán o samotě po dobu 24 hodin.

Stupeň 4 : Zvládne být sám více než dvě hodiny až půl dne, ale vyžaduje kontroly, např. v době jídla.

Stupeň 3 : Bezpečně zvládne být o samotě na krátkou dobu, cca dvě hodiny.

Stupeň 2 : Vyžaduje stálou přítomnost jiné osoby v okolí, není bezpečné nechat osobu o samotě ani na krátkou dobu. Není schopen přivolat pomoc v případě nouze. V prostředí nemocnice vyžaduje kontrolu každou hodinu.

Stupeň 1 : Vyžaduje neustálou supervizi speciální osoby – ošetrovatelské sestry v nemocnici nebo 24 hodinovou péči profesionálního pečovatele komunitním prostředím.

Komentář pro položku BEZPEČNOSTNÍ UVĚDOMĚNÍ (FAM položka)

1. *Bezpečnostní uvědomění* nahrazuje *Bezpečnostní úsudek* z předchozí verze FAMu

Zahrnuje:

- Uvědomění vlastních nedostatků a důsledků z toho vyplývajících
- Schopnost plánovat
- Předvídat potenciální nebezpečí a rozpoznat s tím spojená rizika
- Osvobození od impulzivity
- Schopnost pamatovat si opatření vztahující se k bezpečnosti
- Schopnost adekvátně reagovat, pokud se vyskytne nebezpečí, např. přivolat pomoc v případě nouze

Zahrnuje jak fyzické tak kognitivní schopnosti

O nižším skóre vypovídá čas, jak dlouho může být osoba ponechána o samotě.

ZÍSKÁVÁNÍ FIM, FIM+FAM SKÓRE

1. **Důrazně se doporučuje** zapsat získaná data do softwaru, který vypočítá položkové údaje v motorickém a kognitivním subskóre.

2. Manuální počítání skóre

Manuální přidání FIM, FIM+FAM skóre se nedoporučuje. Pokud se však počítá skóre manuálně, musí se dodržet následující:

Položka	Popis	Komentář
8a	Močení – míra asistence	Ve výpočtech používejte pouze nižší skóre
8b	Močení – četnost nehod	
9a	Vyprazdňování – míra asistence	Ve výpočtech používejte pouze nižší skóre
9b	Vyprazdňování – četnost nehod	
14a	Lokomoce – chůze (w)	Ve výpočtech používejte pouze preferovaný způsob
14b	Lokomoce – vozík (c)	

3. Výpočet FIM skóre

FIM motorické skóre (rozsah 13-91)		FIM motorické skóre (rozsah 5-35)	
Položka	Popis	Položka	Popis
1	Sebesycení	17	Porozumění
3	Péče o zevnějšek	18	Exprese
4	Koupání	22	Sociální interakce
5	Oblékání horní poloviny těla	26	Řešení problémů
6	Oblékání dolní poloviny těla	27	Paměť
7	Intimní hygiena		
8	Močení (nižší skóre)		
9	Vyprazdňování (nižší skóre)		
10	Přesun postel, židle, vozík		
11	Přesun na WC		
12	Přesun do vany, sprchy		
14	Lokomoce (preferovaný způsob)		
15	Lokomoce - Schody		

4. Výpočet FIM+FAM skóre

FIM+FAM motorické skóre (rozsah 6-112)		FIM+FAM kognitivní skóre (rozsah 14-98)	
Položka	Popis	Položka	Popis
Sebeobsluha: položky 1-7 (rozpětí 7-49)	Sebesycení, polykání, péče o zevnějšek, koupání, oblékání horní poloviny těla, oblékání dolní poloviny těla, intimní hygiena	Komunikace: položky 17-21 (rozpětí 5-35)	Porozumění, exprese, čtení, psaní, srozumitelnost řeči
Kontrola sfinkterů: Položky 8,9 (rozpětí 2-14)	Močení, vyprazdňování	Psychosoc.: Položky 22-25 (rozpětí 4-28)	Sociální interakce, emoční stav, kompenzace limitací, aktivity volného času
Lokomoce: Položky 10-16 (rozpětí 7-49)	Přesun postel-židle-vozik, přesun na WC, přesun do vany/sprchy, přesun do auta, lokomoce, schody, pohyb v obci	Kognitivní: Položky 26-30 (rozpětí 5-35)	Řešení problémů, paměť, orientace, koncentrace, bezpečnostní uvědomění

ROZŠÍŘENÉ AKTIVITY DENNÍHO ŽIVOTA (EADL)

1. UK FIM+FAM verze 2 obsahuje přídatný modul s 6 položkami vztahujícími se k rozšířeným aktivitám denního života

1. Příprava pokrmu
2. Praní
3. Domácí práce
4. Nakupování
5. Finance
6. Práce / vzdělávání

2. EADL může být potřeba hodnotit v hypotetické situaci

(např. když je pacient propouštěn z nemocnice do domácího prostředí)

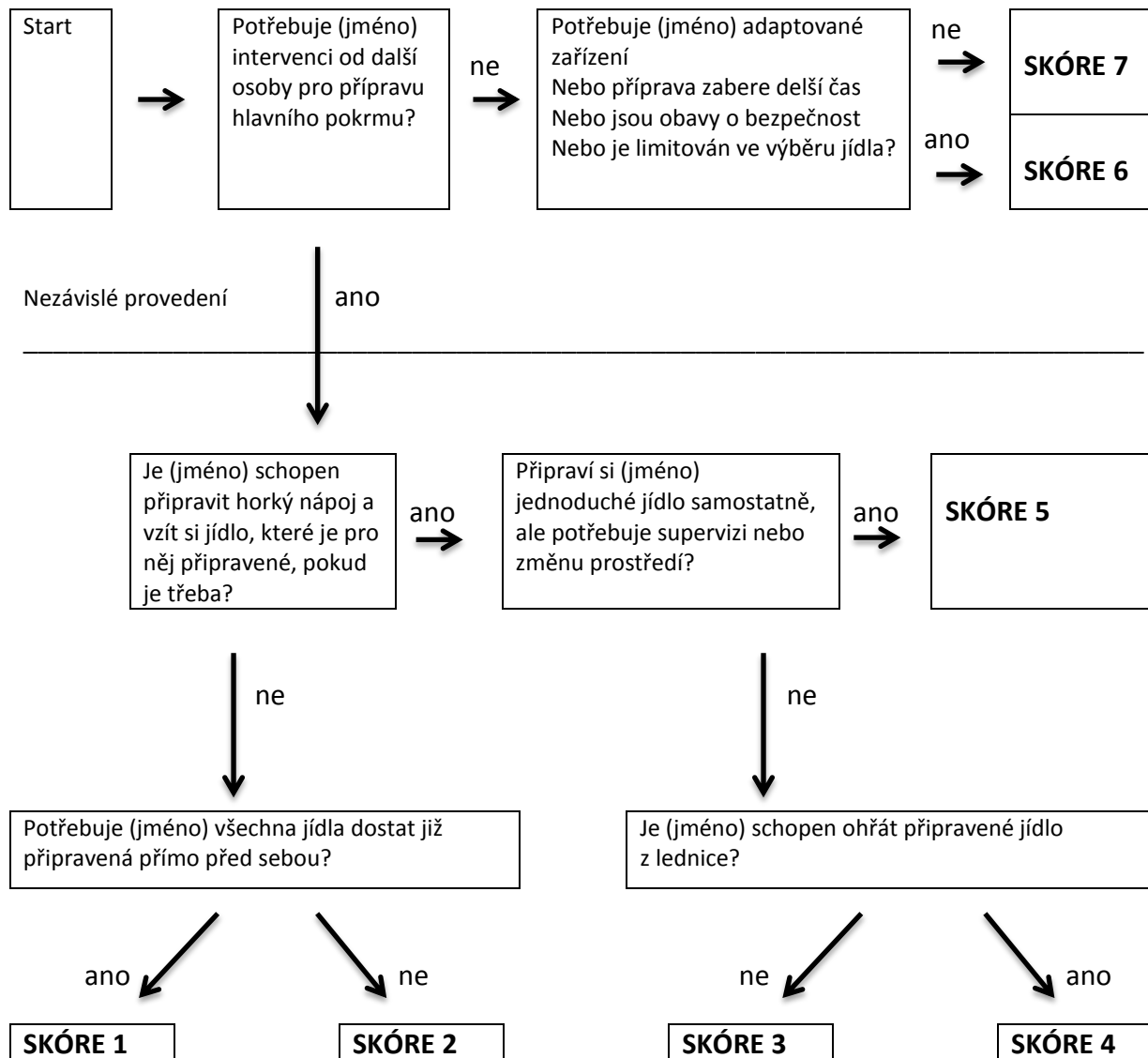
Je známo, co je osoba schopna udělat, ale stupeň potřebné dopomoci ještě není znám.

- Manuál přesto využívá terminologii:
 - „(Jméno) je schopen udělat...“ nebo
 - „(Jméno) potřebuje dopomoc pro...“.
- Pokud se využívá v komunitní rehabilitaci, může být zaměněna za:
 - „(Jméno) dělá...“ nebo
 - „(Jméno) dostává dopomoc pro...“.

PŘÍPRAVA JÍDLA

Položka *Příprava jídla* zahrnuje:
 Plánování jídla
 Organizaci nádobí a ingrediencí
 Přípravu jídla
 Plánování postupu tak, aby všechny komponenty byly hotovy ve stejný čas
 Bezpečnost v kuchyni

Stupeň 7:
 Shromažďuje ingredience, připravuje hlavní jídlo, využívá běžné nádobí, plánuje postup tak, že jsou všechny komponenty hotovy ve stejný čas, provádí bezpečně a nezávisle v časovém limitu, schopen využívat všechny kuchyňské spotřebiče

Poznámky:

Stupeň 7 : schopen připravit hlavní jídlo samostatně.

Stupeň 6 : schopen připravit hlavní jídlo samostatně, ale využívá adaptované zařízení nebo vyžaduje delší čas, jsou obavy o bezpečnost nebo je limitován výběrem pokrmů.

Stupeň 5 : schopen připravit jednoduché jídlo samostatně, ale potřebuje pomoc či supervizi k přípravě hlavního jídla nebo potřebuje pomoc s plánováním postupu nebo přípravou ingrediencí nebo nádobí, poté zvládá samostatně.

Stupeň 4 : schopen ohřát si připravené jídlo z lednice v mikrovlnné troubě.
Stupeň 3 : schopen připravit si studené jídlo a připravit horký nápoj.
Stupeň 2 : schopen si vzít jídlo ze stolu, které je v dosahu a nalít si nápoj z lahve či džbánu
Stupeň 1 : veškeré jídlo připraví jiná osoba a předloží ho přímo před osobu.

Komentář pro položku PŘÍPRAVA JÍDLA

1. Příprava jídla se vztahuje k úrovni pomoci, kterou jedinec potřebuje k přípravě jednoduchého nebo hlavního jídla.
Mnoho mužů a žen nemusí být plně kompetentní kuchaři, ale i osoby méně zdatné ve vaření by měly být schopné připravit nápoj nebo jednoduché jídlo v případě potřeby, kdy nikdo jiný není v okolí.

Hlavní jídlo:

Obsahuje několik komponent nutných k přípravě teplého či studeného jídla. (I některé saláty vyžadují značnou přípravu a jsou brány jako hlavní chod).

Jednoduché jídlo:

Například: Toast se sýrem

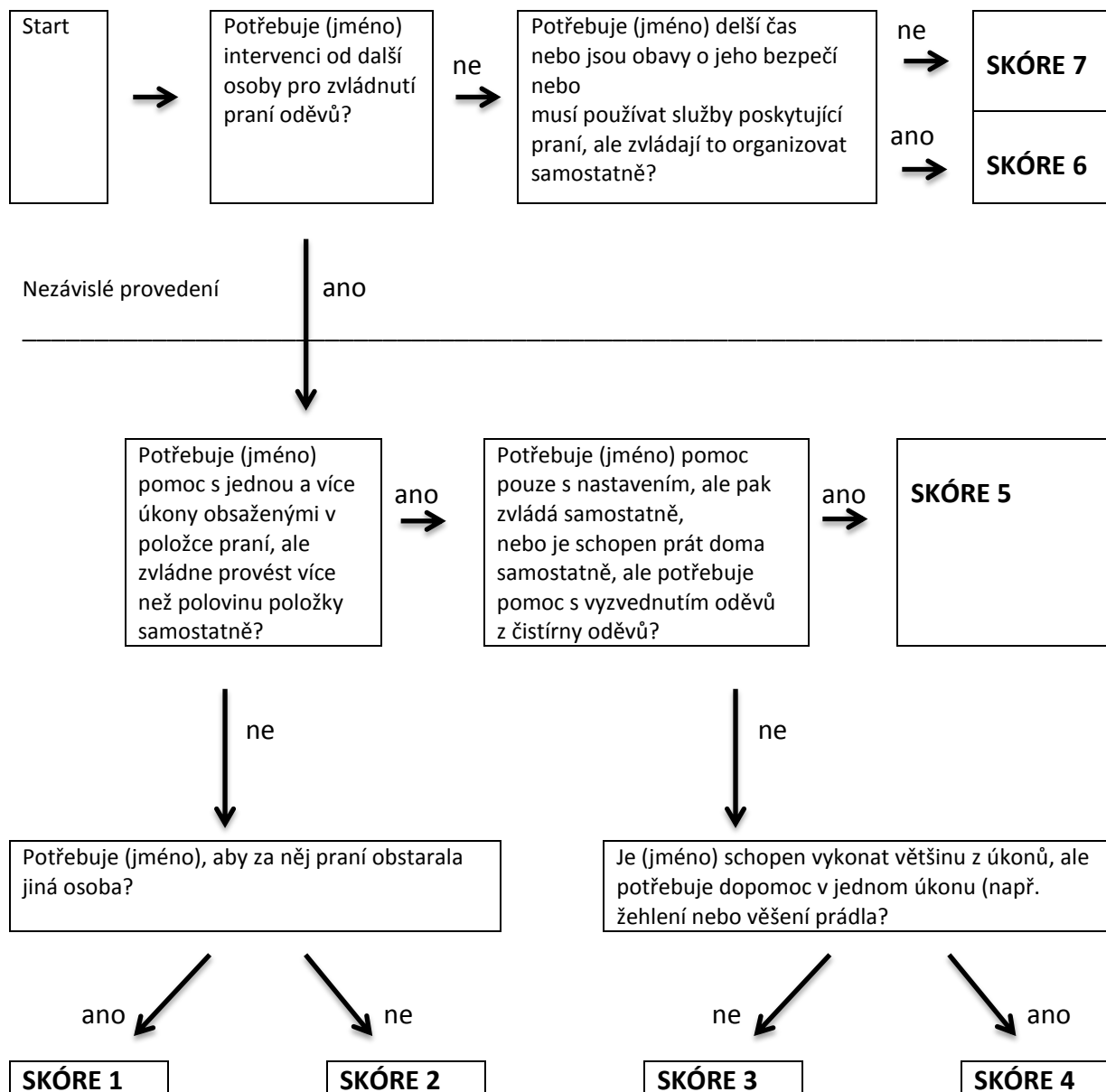
Omeleta/míchaná vajíčka

Sandwich

PRANÍ

Položka *Praní* zahrnuje:
 Praní oblečení
 Věšení oblečení nebo sušení
 Žehlení a skládání
 Uklizení oblečení na své místo
 Výběr, zda použít služby prádelny či služby čištění oděvů.

Stupeň 7:
 Vykonává všechny úkony
 Samostatně, bezpečně a v čase
 Nebo vybírá, zda použít služby prádelny či
 čištění oděvů. (ale je schopen zvládnout praní
 samostatně bez cizí pomoci)

Poznámky:

Stupeň 7 : schopen provádět praní samostatně, v případě nutnosti využívá čistírnu.

Stupeň 6 : schopen provádět praní samostatně, vyžaduje delší čas, nebo jsou obavy o bezpečnost.

Stupeň 5 : vyžaduje dopomoc s nastavením, např. připravit žehlicí prkno nebo šňůru na prádlo, ale zbytek zvládá samostatně. Nebo zvládá praní samostatně doma, ale vyžaduje

dopomoc s odnesením/přineseném oděvů do/z čistírny.

Stupeň 4 : schopen provádět většinu úkonů, ale potřebuje dopomoc s jedním úkonem, např. žehlení či věšení prádla

Stupeň 3 : vyžaduje dopomoc s více než jedním úkonem, ale stále zvládá provést více než polovinu činnosti samostatně.

Stupeň 2 : schopen asistovat v některých úkonech (např. skládání), ale s většinou úkonů potřebuje dopomoc.

Stupeň 1 : vyžaduje, aby činnost prováděla jiná osoba.

Komentář pro položku PRANÍ

2. Praní zahrnuje:

- Praní oblečení
- Věšení nebo sušení oblečení
- Žehlení a skládání
- Uložení oblečení na své místo
- Výběr, zda použít služby prádelny či služby čištění oděvů

Mnoho lidí neprovádí činnost praní (využívají služby prádelen), ale jsou schopni samostatného výběru a v případě problému využít jinou strategii – například jsou schopni si sami vyprat nebo to zařídit jinými způsobem – v tomto případě skórujeme skórem 7.

Pokud je osoba nezávislá v konkrétní rutině, ale je omezena a vyžaduje asistenci v případě, když se rutina naruší, skórujeme skórem 6.

Příklady:

1. Eliška pere a žehlí samostatně. Ráda používá novou žehličku s párou, kterou dostala od své matky, a která se sama vypne po 5 minutách nepoužívání

Skóre 7 pokud nejsou obavy o bezpečnost a samovypínání je pouze extra doplněk žehličky

Skóre 6 pokud jsou obavy o bezpečnost a žehlička byla pořízena za bezpečnostním účelem, aby se sama po 5 minutách vypla. (Pokud by žehlička s touto funkcí nebyla k dispozici, Eliška by nemohla provádět činnost žehlení).

2. Helena nikdy nežehlí své oblečení.

Skóre 7 pokud si vždy kupuje oblečení, které nepotřebuje žehlit

Pokud však má nějaké oblečení, které nenosí, protože si je nemůže vyžehlit, skórujeme v závislosti na schopnosti provést činnost.

PÉČE O DOMÁCNOST

Položka *Péče o domácnost* zahrnuje:

Těžké domácí práce: např.: vysávání, mytí koupelny, vytírání a převlečení ložního prádla

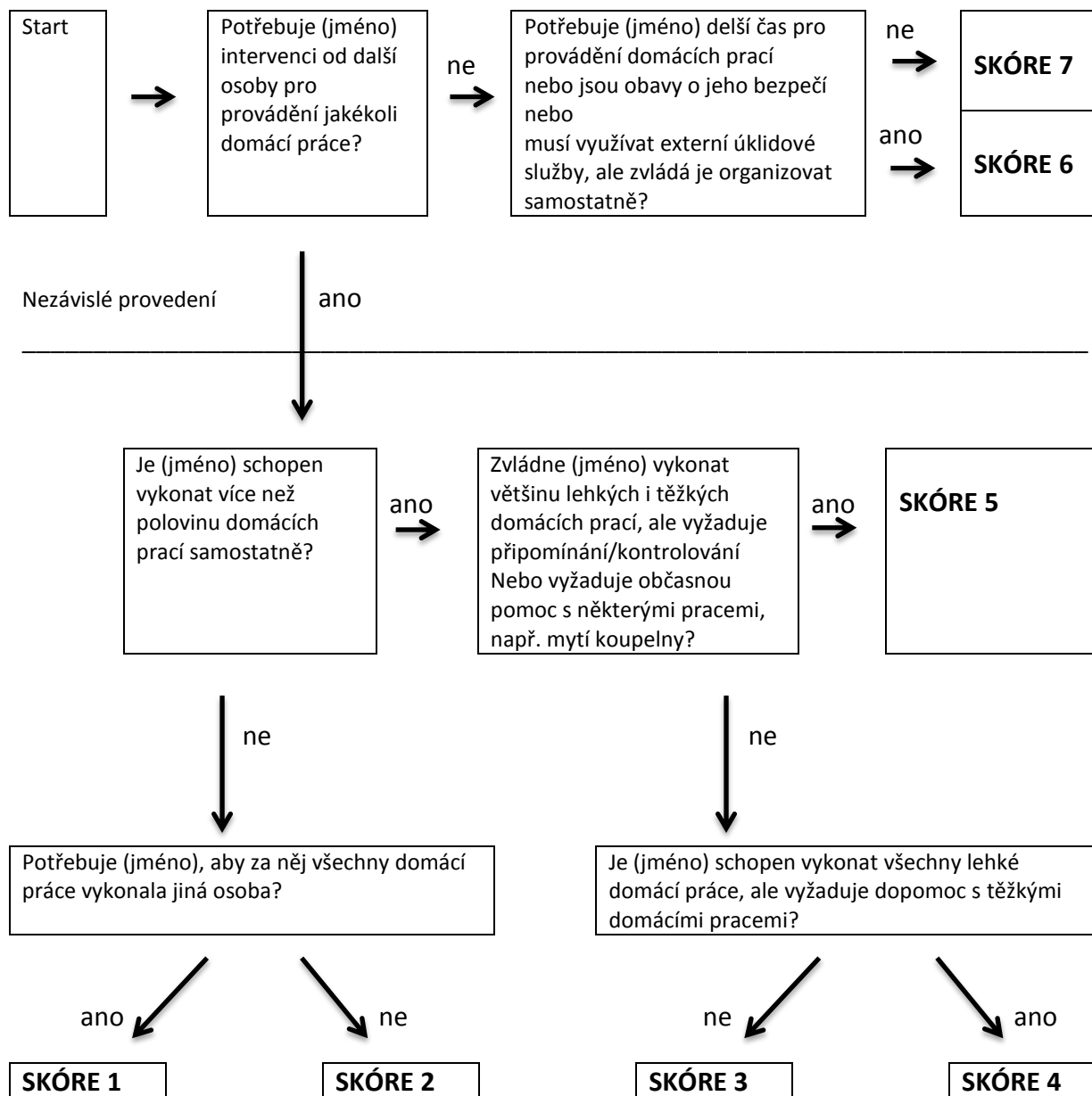
Lehké domácí práce: např.: utírání prachu a leštění, úklid pracovní plochy, umývání nádobí a stlání postele

Stupeň 7:

Vykonává všechny domácí práce včetně těžké i lehké domácí práce

Samostatně, bezpečně a v čase

Nebo vybírá, zda použít úklidové služby (ale je schopen zvládnout domácí práce samostatně bez cizí pomoci, pokud běžný způsob selže)

Poznámky:

Stupeň 7 : vykonává všechny domácí práce – lehké i těžké.

Stupeň 6 : vykonává všechny domácí práce, ale vyžaduje delší čas, nebo využívá externí úklidové služby, které však organizuje samostatně.

Stupeň 5 : schopen vykonat většinu domácích prací, ale vyžaduje připomínání nebo kontrolu

kvality nebo vyžaduje občasnou pomoc s nějakými těžkými pracemi jako mytí koupelny.
Stupeň 4 : není schopen vykonat těžké domácí práce, ale vykonává všechny lehké domácí práce.

Stupeň 3 : schopen vykonat více než polovinu lehkých domácích prací, ale vyžaduje pomoc s jedním nebo dvěma lehkými úkony.

Stupeň 2 : schopen asistovat v některých úkonech (např. mytí nádobí nebo utírání prachu), ale s většinou domácích prací potřebuje pomoc.

Stupeň 1 : není schopen vykonávat domácí práce.

Komentář pro položku PÉČE O DOMÁCNOST

3. Péče o domácnost zahrnuje

- Těžké domácí práce: vysávání, mytí koupelny, vytírání, převlečení ložního prádla
- Lehké domácí práce: utírání prachu a leštění, úklid pracovní plochy, umývání nádobí a stlaní postele

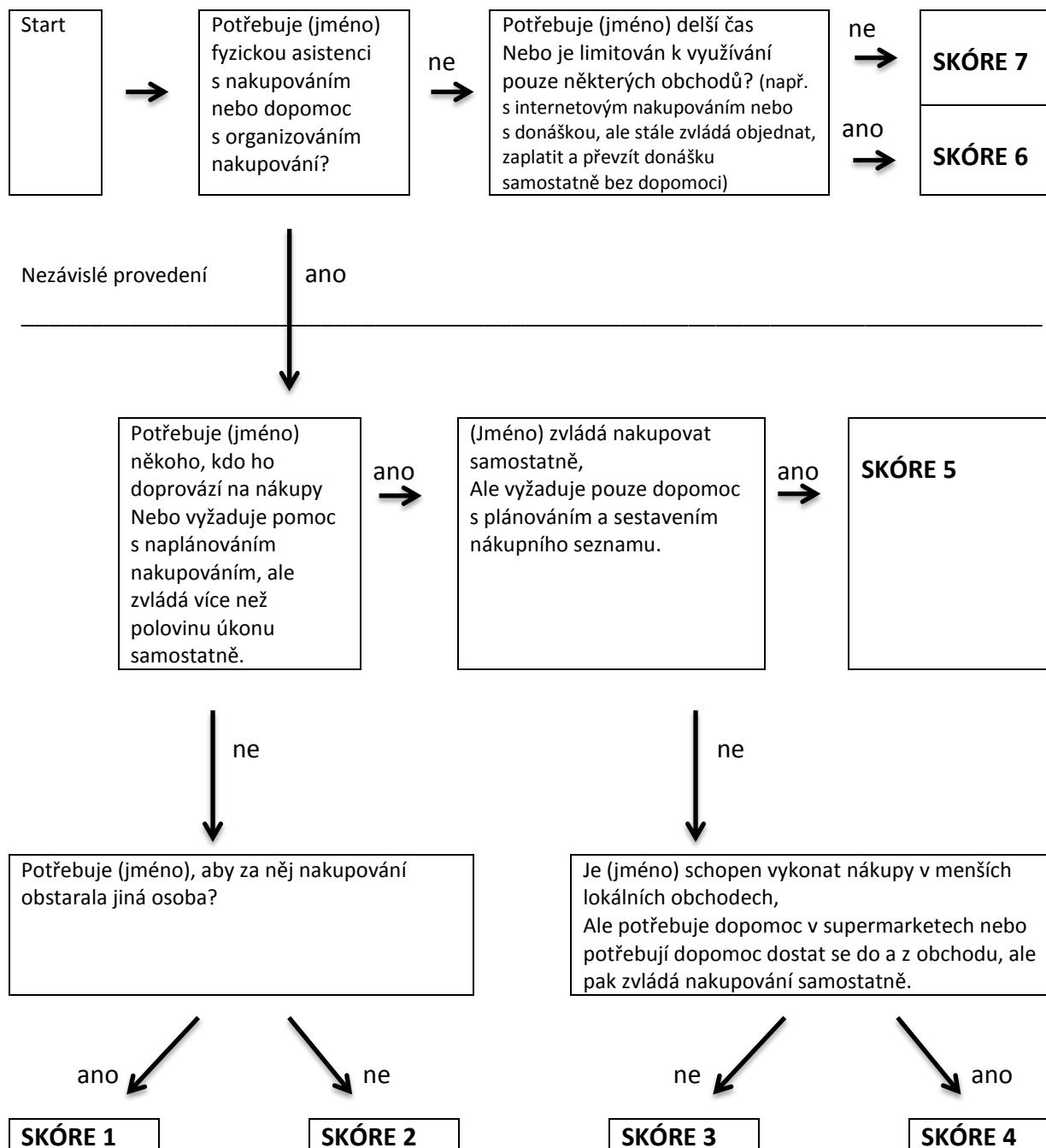
Mnoho lidí si zvolí možnost neprovádět domácí práce (např. zaměstnají uklízeče, který je vykoná za ně), ale jsou schopni sami si vybrat a zorganizovat tuto službu. Měli by být ovšem schopni využít jiné strategie, pokud jejich běžný způsob selže – např. sjednat jiný druh služby bez cizí pomoci.

Proto v případě, že je osoba nezávislá v běžné rutině, ale při změně rutiny by vyžadovala asistenci pro zajištění alternativního řešení, hodnotíme položku skórem 6.

NAKUPOVÁNÍ

Položka *Nakupování* zahrnuje:
 Identifikování potřebných položek
 Zapamatování si a nalezení položek v obchodě
 Správně se rozhodnout
 Manipulace s penězi
 Přeprava nákupu domů.

Stupeň 7:
 Veškeré nakupování zajišťuje sám.
 Samostatně, bezpečně a v čase
 Nebo vybírá, zda využít internetové nakupování
 (ale je schopna využít i jiný způsob, pokud běžný způsob selže.)

Poznámky:

Stupeň 7 : schopen vypořádat se s nakupováním samostatně, včetně využití internetového nakupování, a je schopen zvládnout nakupování i jiným způsobem, pokud běžný způsob selže.

Stupeň 6 : schopen nakupovat samostatně, ale vyžaduje delší čas, vyžaduje speciální zařízení, např. donášku do domu.

Stupeň 5 : vyžaduje dopomoc s plánováním a sestavením nákupního listu, ale poté je schopen nakupovat samostatně (nebo vyžaduje dopomoc s občasnými položkami).

Stupeň 4 : schopen vykonat nákupy v menších lokálních obchodech, ale potřebuje dopomoc v supermarketech nebo potřebuje pomoci dostat se do obchodů a transportovat nákup domů.

Stupeň 3 : vyžaduje doprovod a nějakou dopomoc na nákupech, ale zvládá více než polovinu činnosti samostatně.

Stupeň 2 : zvládá chodit do obchodu s pečovatelem/příbuzným a vybrat určité položky, ale doprovod vykonává většinu činnosti.

Stupeň 1 : vyžaduje, aby činnost prováděla jiná osoba.

Komentář pro položku NAKUPOVÁNÍ**4. Nakupování zahrnuje:**

- Plánování – určení potřebných položek
- Zapamatování si a nalezení položek v obchodě
- Správně se rozhodnout – koupit pouze potřebné
- Manipulace s penězi
- Přeprava nákupu domů

Internetové nakupování a donáška do domu jsou běžnou součástí života:

Pokud si osoba vybere využívat tento způsob, ale není na tento způsob odkázána a v případě potřeby by zvládla využít jiný způsob.

V případě, že zvládá nakupovat pouze tímto způsobem a vyžaduje donášku domů, hodnotíme toto potom jako modifikovanou nezávislost za předpokladu, že osoba to sama zařídí, objedná a zaplatí.

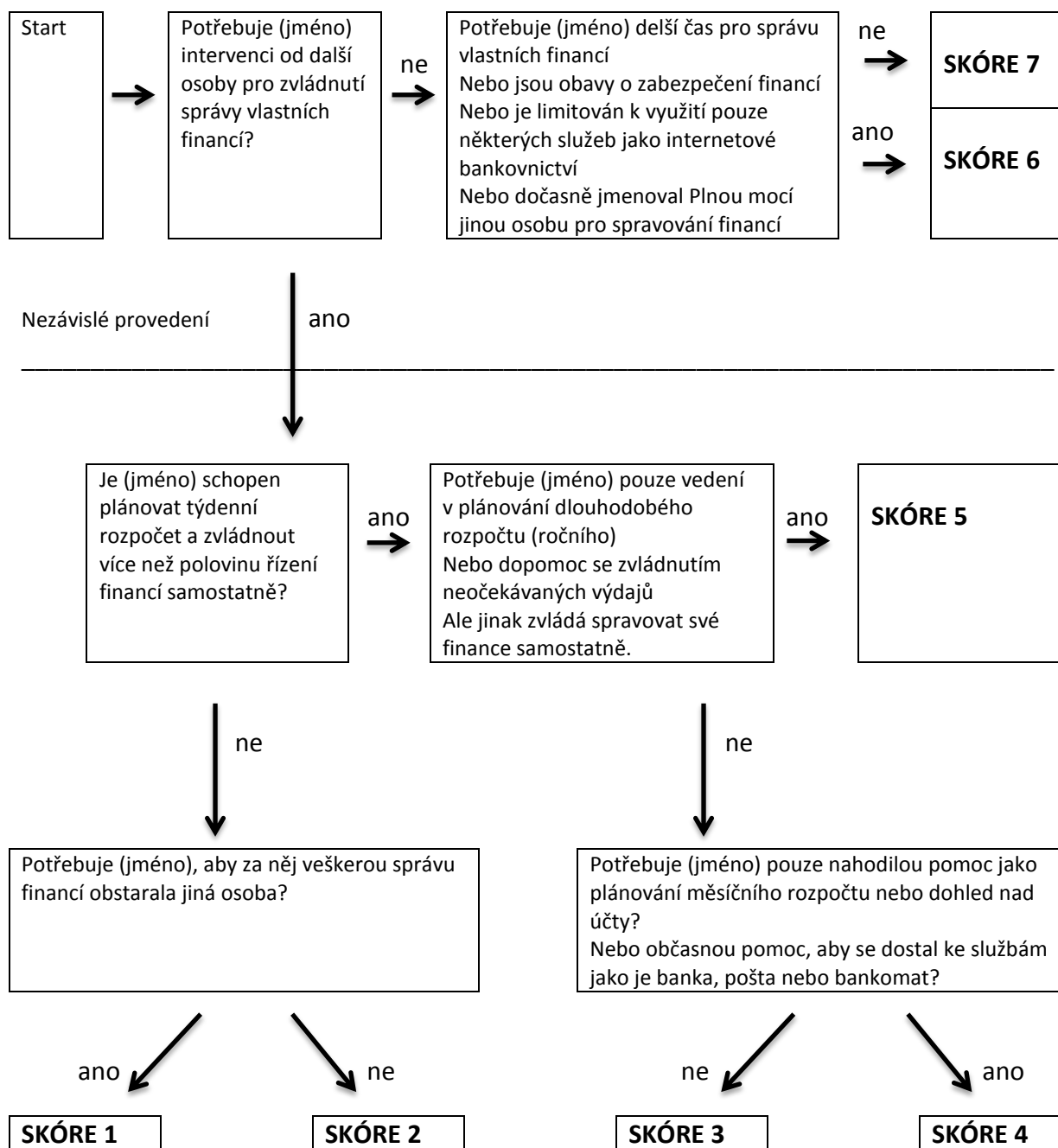
Osoba vyžaduje pomoc s dopravou

Pokud je osoba schopna plánovat, vybírat a zaplatit za nákup samostatně, ale jen potřebuje dovézt do obchodu a zpátky, hodnotíme skórem 4.

FINANCE

Položka *Finance* zahrnuje:
 Spravování bankovního účtu
 Placení účtů
 Sestavování rozpočtu pro osobní a domácí potřeby
 Vyrovnání se s neočekávanými finančními nároky jako daně nebo pokuta za parkování
 Přístup ke všem finančním službám jako banka, pošta, bankomat
 oblečení

Stupeň 7:
 Zvládá správu vlastních financí (včetně placení účtů, spravování bankovního účtu, tvoření rozpočtu a zvládání neočekávaných finančních nároků a je schopen využít všech finančních služeb
 Zvládá samostatně, nejsou obavy o chyby zabezpečení
 Rozhoduje, zda využije externí finanční služby (např. daňové, účetní nebo investiční poradenství)
 (je schopen zařídit jiné pokyny bez dopomoci, pokud běžný způsob selže.)

Poznámky:

Stupeň 7 : osoba je schopna spravovat své finance samostatně

Stupeň 6 : osoba je schopna spravovat své finance, ale může to trvat delší čas nebo jsou obavy o zabezpečení financí.

Stupeň 5 : vyžaduje vedení v dlouhodobém (ročním) plánování nebo dopomoc se zvládnutím neočekávaných výdajů, ale jinak zvládá správu svých financí samostatně

Stupeň 4 : vyžaduje nahodilou dopomoc např. s plánováním měsíčního rozpočtu nebo dohled nad účty/inkasem, aby se ujistil, že byly zaplacený. Nebo vyžaduje občasnou pomoc, aby se dostal ke službám jako je banka, pošta, bankomat.

Stupeň 3 : vyžaduje dopomoc s více placením rozsáhlejších účtů, ale zvládá plánování týdenního rozpočtu

Stupeň 2 : vyžaduje dopomoc pro běžný týdenní rozpočet. Je schopen dělat volby, ale potřebuje pomoc se správou většiny svých financí.

Stupeň 1 : osoba není schopna zvládat správu svých financí. Pokud je schopna manipulace s penězi, pak vyžaduje kapesné na každý den.

Komentář pro položku FINANCE**5. Domácí finance zahrnují:**

- Spravovat bankovní účet
- Placení účtů
- Sestavování rozpočtu pro osobní a domácí potřeby
- Vyrovnání se neočekávanými finančními nároky jako daně nebo pokuta za parkování
- Přístup ke všem finančním službám jako banka, pošta, bankomat

Využití služeb finančního poradce:

Je běžné využívat služeb finančního poradce ke zvládnutí daní, investic kapitálu apod.

Skóre 7: pokud si osoba sama vybere finančního poradce, rozhoduje, jaké úkoly na něj deleguje a zvládá zařídit alternativní způsob bez cizí dopomoci, pokud běžný způsob selže

Pokud je osoba závislá na příjemci nebo na jiné vnější kontrole svých financí, potom hodnotíme skóre vzhledem ke stupni nezávislosti, jak zvládají řízení svých finančních záležitostí.

Plná moc

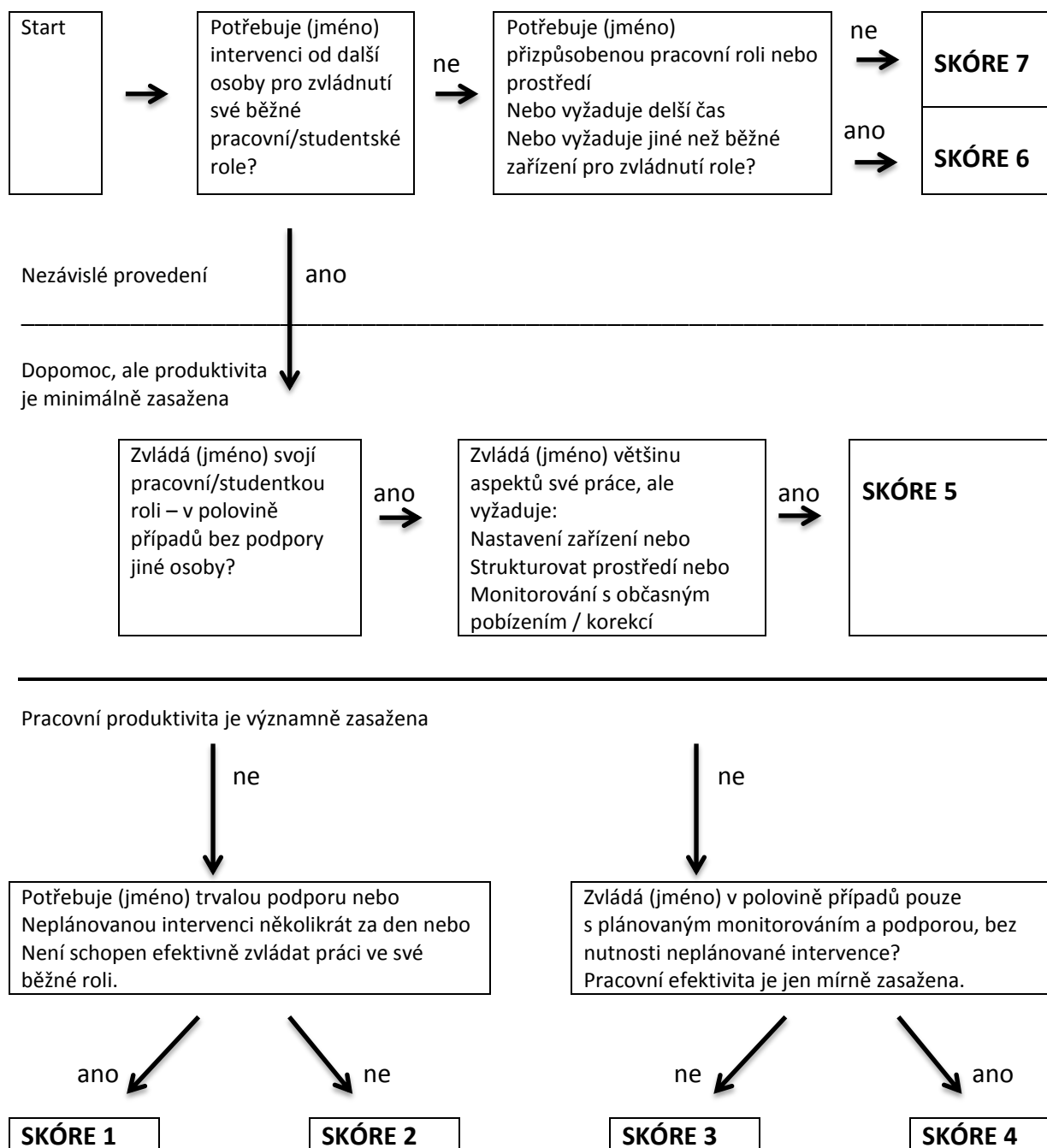
Skóre 6: pokud osoba jmenovala Plnou mocí k řízení každodenních záležitostí jinou osobu (např. když jsou v nemocnici), ale stále mají celkovou kontrolu, hodnotíme toto jako pomocné zařízení (tedy skóre 6).

Pokud osoba jmenovala jinou formu Plné moci (trvalou apod.) tak, že jiná osoba v podstatě přebírá kontrolu nad financemi, hodnotíme stupeň závislosti s ohledem na to, jak osoba zvládá své finanční záležitosti řídit.

PRÁCE A VZDĚLÁVÁNÍ

Schopnost *pracovat / studovat* v běžných rolích zahrnuje:
 Cestování do/z práce a pohyb na pracovišti
 Zvládání fyzických požadavků (obratnost, vytrvalost atd.)
 Komunikace a kognitivní požadavky
 Sebe prezentace, sebeorganizace a dochvilnost
 Bezpečnostní uvědomění vlastní i ostatních na pracovišti
 Vhodná interakce s kolegy/klienty (je-li tato položka relevantní)

Stupeň 7:
 Pracuje efektivně ve své běžné pracovní / studentské roli
 Zvládá všechny fyzické a kognitivní aspekty práce
 Dochází včas a vhodně oblečen
 Vykonává úkoly organizovaně, včas – zvládá multi-tasking a vypořádá se nečekaným
 Vhodně komunikuje a interaguje s kolegy/klienty tak, jak to vyžaduje daná role

Poznámky:

Stupeň 7 : bez obtíží – zvládá všechny aspekty pracovní/studentké role samostatně

Stupeň 6 : zvládá aspekty, ale vyžaduje větší úsilí nebo vyžaduje speciální zařízení. Schopen se sám pobízet a opravovat a strukturovat své pracovní prostředí. Pracovní produktivita není omezena.

Stupeň 5 : zvládá většinu ze své pracovní role, ale vyžaduje pomoc s nastavením zařízení nebo vyžaduje strukturované prostředí a dohled s občasným pobízením / korekcí. Pracovní produktivita je minimálně ovlivněna.

Stupeň 4 : zvládá položku ve více než 75 % případech. Má pravidelné plánované monitorování/podporu/intervenci. Pracovní produktivita je mírně ovlivněna (nezvládá jen některé části své práce).

Stupeň 3 : zvládá více než polovinu ze své pracovní/studentké role. Vyžaduje občasnou neplánovanou intervenci (ne každý den) nad rámec plánovaného monitorování/podpory/intervence. Pracovní produktivita je částečně ovlivněna (nezvládá vykonávat značnou část své práce).

Stupeň 2 : zvládá méně než polovinu ze své pracovní/studentké role. Vyžaduje častou neplánovanou intervenci (většinu dní) nad rámec plánovaného monitorování/podpory/intervence. Pracovní produktivita je těžce ovlivněna (není schopen vykonávat podstatnou část své práce).

Stupeň 1 : neschopen efektivitu nebo vyžaduje neustálý dohled s intervencemi (několikrát denně).

Komentář pro položku PRÁCE A VZDĚLÁVÁNÍ**6. Práce a vzdělávání zahrnuje:**

Schopnosti pracovat v běžných pracovních rolích, které mohou být:

- Zaměstnání/samostatná výdělečná činnost
- Osoba v domácnosti
- Vzdělávání – škola, vyšší odborná škola, universita

Pokud je osoba v pracovní neschopnosti z důvodu zranění, pak tato položka hodnotí typ práce, který by osoba vykonávala, kdyby pracovala

Pokud osoba není schopna v dlouhodobém hledisku pracovat, pak vždy hodnotíme skórem 1.

Práce a vzdělávání je stejně jako ostatní položky EADL části hodnocena hypoteticky, vzhledem k tomu, že hodnocená osoba nemusí být v čase hodnocení v práci. Přesto položky hodnotíme, neboť mohou být jedním z cílů rehabilitačního programu.

PAWSS (Participaion and Work Support Scale) – Škála participace a pracovní podpory

Pracovní dotazník – Krátký dotazník / pracovní nástroj, který má pomoci při shromažďování informací o běžných pracovních rolích osoby.